СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа в Америці і орган „Руского Народного Союза“.

Рік XVI. Ню Иорк, Четвер, 10-го Вересня 1908. Число 37 — Vol. XVI. New York, N. Y. Thursday, September 10, 1908. No. 37.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америці.

Розмет за місяць Серпень 1908.

В.	33. Ґостиля Фльорек, ум. 25. VII. 08,	1000·00
В.	46. Плебан Іван, ум. 22, VI. 08,	1000·00
В.	78. Барвінчак Іван, ум. 21. VII. 08,	1000·00
В.	71. Бабяш Михаїл, ум. 23, VII. 08,	1000·00
В.	152. Форґач Іван, муж Елисавети, ум. 6. VIII. 08,	400·00
В.	5. Єнці Анна, ж. Івана, ум. 11. VII.08.	400 00
В.	26. Кирпан Асафат, зап.	200·00
В.	3. Гнатович Демко, зап.	200·00
В.	2. Яцевич Алексий, зап.	200·00
В.	4. Білецкий Михаїл, зап.	100 00
В.	78. Хопяк Федор, зап.	100 00
В.	108. Терпливец Николай, зап.	100·00
	Разом	5·700·00
	Видатки X. Гол. Конвенції (друга часть)	2.869 58
	Платня гол. урядників за Серпень	190·00
	Черенки на „Свободу“ лат. буквами і другі прибори	307·10
	Адміністрація Союза за Серпень	89 87
	Бонди всіх урядників Р. Н. С. і асек. офісу	127·08
	Друки для Р. Н. С.	144·58
	Весь розхід виносить	9 428·21

Розмет платить 8128 членів на ціле посмертне (кождий по 1·11 дол.) і 779 членів на пів посмертного (кождий по 56 цнт.). Крім того кождий член платить за орґан „Союза“ по 10 цнт., на Резерв. Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центі, на Ф. Бідних по 1 цнт.

Член на ціле посмертне платить 1.25 дол., а на половину посмертного 70 цнт.

Д. Капітула, предсідатель. *С. Ядловский*, секретар.
А. Шаршонь, касієр.

Наш боляк.

Як звісно, в 34 ім числі „Свободи“ помістила депутація вибрана на X-тій гол. конвенції Р. Н. С. справоздане із свойого послухання у Апост. Делеґата в Вашинґтоні. Се справоздане заінтересувало, видно, ширший руський загал в Америці, бо від тоді, як було воно оголошене, напливають сотки писем до редакції „Свободи“ з запитами про сю або ту справу піднесену в згаданім справозданю. Опираючись мабуть на сих словах Ап. Делеґата, „що таких сьвящеників, котрі виступають ворожо проти епископа він не узнає... сьвящениками католицькими“, найбільше запитують сторони про те, чи „Соединеніе Гр. Кат. Русскихъ Братствъ“, в котрім сї сьвященики ведуть перед і надають йому напрямок, е дійсно гр. католицьке. Замість відповідати кождій стороні з осібна, я вважаю найліпше сказати де-що про гр. католицизм Соединенія отсею дорогою. Одже до річи.

Церков Христова після волї свого фундатора е товариством, орґанізацією нерівною, значить такою, в якій члени мають ріжні права. Як в державі, орґанізації політичній мусять бути ті, що радять, які одже мають власть над другими членами держави, так само і в церкві, яка е товариством найдоскональшим із всїх людських товариств, дав сам Христос певній ґрупі специяльно вибраних людей власть публично научати і управляти другими, якій-то власти иньші члени церкви мусять підчинятись і її слухати. „Кождому з нас дана благодать по мірі дарованя Христового“.[1]) Він настановив иньших апостолами... иньших благовістниками, иньших пастирями та учителями, щоб через поручене їм діло служеня провадили Христіян до совершенної сьвятости і так будовали тіло Христове с. е. церков: поки всї не дійдемо до єдности віри і пізнаня Сина Божого...[2]) Одна церков Христова ділить ся на два, так сказатиб, розділи, на церков, яка учить і слухає. Церков учащу творять: Папа, наслідник сьв. Петра, — епископи, наслідники апостолів і сьвященики наслідники Христових учеників; церков-же слухаючу становлять вірні, паства.

Яке-ж відношене має бути між одною церквою а другою? Ісус Христос знав дуже досконало, що тоді лише буде Його церков розширятись і процьвітати, коли паства, себ то вірні, будуть мати любов, пошану і послух для своїх пастирів. Тим-то й подибуємо в сьв. Письмі дуже многі вискази, які заострюють сї обовязки вірних глядом своїх духовних наставників; наведу бодай кілька таких висказів більше маркантних. В евангалію сьв. Луки (10, 16) говорить Ісус Хр. так до своїх Апостолів. Хто вас слухає, мене слухає: хто вас відрікаеть ся, мене відрікаеть ся; а хто відрікаеть ся мене, відрікаеть ся пісдавшого мене Отця. Не слухати отже пастирів, відпекувати ся їх, погорджати ними значить тільки, що не слухати, цурати ся, гордити самим Христом тому, бо духовні наставники заступають місце Христа, в Його імени научають, усьвячують, ведуть до спасеня людей; вони е слугами Христа. Замість Христа посольство сповняємо — говорить сьв. Павло[1]) — і начеб Бог через нас напоминав: помиріть ся з Богом“. А на иньшім місци[2]) той самий сьв. Павло говорить: „Так нас най уважають люде як слуг Христових і строїтелів тайн божих“. І взагалї коли Христос усьвятив і підніс своєю божеською повагою сьвітську власть, приказуючи їм повинуватись, то о скільки більше мусів Христос хотіти, щоб Його слуги на земли були слухані і шановані. Хто проте опрганює і ворожо виступае проти церковної власти чи загалом проти церковного представництва (особливо-ж, коли нема до сего й наименшої слушної причини), сей, як ясно виходить із наведених много цитатів сьв. Письма, повстае ворожо проти самої церкви і допче її ногами. І говорячи про сю вивисшеність церковних слуг, я зовсїм не маю на меті ширити якусь попократію, як мігби дехто думати; моїм наміром е лише вказати на сей високий уряд, яким наділений кождий служитель церкви в духовній сфері житя і яка пошана належить ся йому із сего титулу.

Після такого вступного обяснення слїдує менї тепер спитатись, яке становище супроти нашої церкви займає „Соединеніе Гр. Кат. Русскихъ Братствъ“. Чи воно справді гр. католицьке, як се офіціяльно воно анонсуеть ся? — Кладу як неоспориму тезу (твердженє), що ся назва „гр. католицьке“ пристосована до Соединенія не має ніякого змісту, а е вона лише пустим звуком, що називати тепер Соединеніе гр. католицьким значить тільки, що виставляти сю назву „гр. кат.“ на соблазнь і іронію, що гр. католицизм чи взагалї католицизм і Соединеніе стоять тепер зглядом себе в такім відношеню, як день а ніч або огонь і вода.

І чому я, любі читачі „Свободи“ віднимаю Соединенію так рішучо і отверто характер гр. католицький?.. Ми есьмо, шановні братя, сьвідками, що від року, себ то від коли руський гр. кат. епископ висів на американську землю, Соединеніе пішло дорогою Каїна, що ненавидів безвинного свого брата Авля; дорогою Кора, Дамана і Авірона, які піднесли були бунт проти Мойсея і Аарона, жидівського первосьвященика, що, мовляв, вони вивисшені були понад нарід“[3]); дорогою Авсалона, що зворохобив ся проти свого батька Давида, дорогою „банкира“ Юди, що зрадив І. Христа... Цілїський божий рік подвизались „гр. католицькі“ проводирі в „гр. католицькім“ Соединенію лише в тім, щоб понижити, з'огидити, підкопати, грязею найбезвстиднійших калюмній і брехонь обкидати — кого? Офіціяльного представника, князя гр. кат. церкви в Америці, який не влїз до овечого двора с. е до церкви як злодій або розбійник[4]), лише котрому дав апостольське повномочіе і післанництво вселенський Архіерей, Папа римський; вони піною своеї їди обрискували епископа, котрого достоїнство е „вершком всїх достоїнств“ — як каже Bonix[5]), а котрого то епископа приказує сьв. Ігнатій вірним почитати як самого Христа, слухати, як Христос слухав свого Отця і підчинятись йому з незломною вірностію. І починалась стеклість гр. кат. чорносотенців від вельон (velum), який закинули на плечі епископови при благословеню найсьвятійшими Дарами во время оно в Ню Йорку самі сьвященники, а кінчила [ся аж .... на кухнї Архієрея, і називали його без найменшої підстави запроданцем, зрадником і радикалом і соціялїстом і анархістом і авантурником і варіатом, навіть мадяроном, а Українцем, яке — то слово, мимоходом кажучи, вправляе їх в таку бішеність, як еспанських биків червона плахта і на якім то слові вони розуміють ся непричком так, як вовки на зьвіздах, то вже сотки тисячі разів — словом, не лишили на сїм епископі анї одної сухої ниточки — всьо оплювали.

А сей епископ нічого незвичайного від них не вимагав, анї їх не чіпав, анї їх не шиканував, анї не накидав їм політичних чи яких — там поглядів, анї жадної кривди їм не зробив (вони, як звісно, обсїли найтовстїйші парафії в Америці), а навпаки хотів все обходити ся з ними як старший товариш з товаришем молодшим і домагав ся лиш сего, щоб були ревними, серцем і душею гр. католиками, щоб помагали по своїм змогам упорядкувати діла нашої бездольної церкви за Океаном, щоб вивести її із неволї в землю обіцяну, щоб ся наша церков бідна і заплакана доси мати вже раз усьміхнулась...

І як би все те плюгавлене і напасти проводирів „гр. кат.“ Соединенія скропились лише на особі самого епископа, можна-б се остаточно ще видержати; адже й Христа чернили і посуджали, Бог зна о що, а Він чейже до суду своїх клеветників не завдавав, анї не брав собі сих очернень так дуже до серця. Терпіти і зносити пакости е хлїбом насущним кождого путника на землї і хто живійшу має віру в своїм серцю, сей тим охотнійше і веселійше терпить. А впрочім „що може тобі пошкодити — говорить сьв. Тома з Кемпіс[1]) — злоба другого, коли проти тебе надуваеть ся. Коли безчестить і лихословить? Самого себе більше виявляе, що не е добрий“. — Но ся ваша підла робота, панове чорносотенці звернена проти епископа заподіяла як і слїд було сподіватись, страшну шкоду і гр. кат. пастві, бо засіяли ви між нею зерно незгоди і воста родъ на родъ и воевати почаша на себе наші люде (особливо по сих громадах, що складають ся з Русинів з сего і того боку Бескида), бо ви дали соблазнь нашому „меншому братови“, бо ви підкосили значно його віру, бо ви підорвали до решти у него довіре і пошану для духовного стану; цілий рік ви трудились лише pour le roi de Prusse (для короля Прусії), як говорить Француз, бо ви приготовляли знаменито терен для цареславних, безличних сподвижників які затирали лише руки і тішились безмірно вашою роботою, так як тут і там удалось їм в минулім роцї, дякуючи лише вам, перетягнути наш народ більшим або меншим числом до свого багна; навіть такі пройдисьвіти і ошуканцї, як Серафимчуки, скористали з вашої роботи... словом, своєю „діяльностію“ за протяг одного року ви нанесли гр. кат. церкві в Америці більше шкоди, як всї ненавиджені вами „українчики“ разом взяті, від коли вони істнують.

Коли б так кинули рукавицю в очи нашому князеви церкви і виповіли йому завзяту і безпощадну війну які там сьвітові люде, лишені релїгійних почувань, можна б ще те зрозуміти і не була б се ніяка новина; но преціњ в Соединенію ведуть перед, як в горі вже сказано, „главні“ духовні управителї, духовні директори друкарві і ціла кліка всечестнїйших гр. кат. отців, які враз із своїм гр. кат. епископом находять ся в одній лодi сьв. Петра, кермованій тим самим великим Капітаном, в яких ударяють ті самі ворожі хвилї сьвіта, які пливуть до тих самих вічних берегів, до того самого небесного наслїдства[2]), які повинні творити „одно тїло і один дух“[3]) так як всї призвані „в одній надії“[4]) які повинні бути після висказів сьв. Письма „солею землї“,[5]) „сьвітлом сьвіта“,[6]) „людьми Бога“,[7]) „пріятелями Христа“[8]) „братьми Христа“[9]) „слугами примереня“[10]) „посланниками божими“[11]) які проповідають мир і братню любов і домагають ся сеї любови від своїх вірних... О чудо чудес, о диво дивес, о скандале, о ганьбо і сороме, що покриваеш румянцем лице і палиш внутренности чоловіка!...

Ну, і чи „Соединеніе Гр. Кат. Русскихъ братствъ“ е справді гр. католицьке?

(Конець буде.) *о. П. Понятишин.*

[1]) Посл. сьв. Ап. Павла до Єфесян 4, 7. [2]) там-же 4, 11—13.

[1]) 2. Кор. 5, 20. [2]) 1. Кор. 4, 1. [3]) 4-та Книга Мойсея 16. [4]) Іоан, 10, 1. [5]) Tractatus de episcopo vol. I. p. 4.

[1]) Quid tibi [illegible] est alterius malitia, si contra te inflatus, si detrahit, si o[illegible] ipsum magis prodit, quia bonus non est. De imitatione [illegible] стор. 291. [2]) Диви James Card. Gibbons, The Ambassador of Christ стор. 102. [3]) Єф. 4, 1-6. [4]) там-же. [5]) Матей 5, 13. [6]) Матей 5, 14. [7]) I. Тим. 6, 11. [8]) Тит. 1, 1. [9]) Єванг. сьв. Іоанна 20, 7. [10]) 2. Кор. 5, 18. [11]) Євр. 1, 14.

М. Вусьний.

Мужицький рай.

Картини з житя нашого народа під шляхотським панованем.

На польованю.

В луківськім дворі сегодня велика метушня. До-перва пята година з рана, а вже всьо, що живе на нотах. Властитель двора, череватий панок Пшепюрський, бігає по подвірю, викрикуючи на службу, щоби скорше ладувала брички, випускала пси та приготовляла запас їди та напитків, потрібний для гостий на цілий день. Побережника виправив в село ще о третій годині в ночи, щоби побудив і позганяв до двора молодих господарів і парубків, потрібних для нагінки на зьвірину, бо сегодня має відбути ся велике польоване в панських лїсах. Надійшла „золота осін", то чомуж би панам не забавити ся. От і з'їхалось їх з десятка до доброго сусіда на польоване. Кождий вираджений в мисливський мундур, з дубельтівкою через плечі чекав нетерпеливо тої хвилї, коли вже буде можна вирушити до лїса.

Тимчасом на двірськім подвірю гамір і метушня змагає ся. Крики служби разом з веселим гавканем собак роблять для вуха мисливців приемну музику. Коли вже всьо було в порядку, вирушила цїла дружина до лїса.

— Ви побережники ідїть із псами наперед — приказував пан Пшепюрський. — Таксамо і ви хлопи. А наганяйте добре зьвірину, то дістанете в вечір на тютюн.

За побережниками і наганячами, вьїхали в повозках пани, сьміючись і жартуючи весело на дорозї. Межи ними уходив за найлїпшого стрільця пан Мецьо Бураковський, молодий дїдич сусїдного села. Він їздив на польоване аж до Швеції і тому його запрошувано на кожде польоване в тій околици. Наші мисливцї були раді, що в їх товаристві знаходить ся такий славний та бувалий мисливець.

На останку, їхав віз з припасами живности, та ріжними напитками у фляшках.

На возї сидїло кількох парубків зі старими фузіями, які дістали на той день від пана, вдоволені що їх пан бере до польованя а не до нагінки як других.

— Ей, коби то забити хоч якого заяця, тоби чоловік дістав яку шістку на тютюн — сказав Митро Леськів до своїх камратів на возї. — Пан як сам полює, то звичайно не дасть нїчого, але як е які панове, то можна що дістати.

— Щобись хоч не дістав! — відозвав ся Микола Гавриляк. — Я вже нераз з ним полював і не одного заяця, а часом навіть і оленя застрілив, та що з того! Пан забрав, а менї капнув часом яку шістку, а часом і того нї.

— Я міркую, що нинї набють зьвірини досить — обізвавсь іще один з гурту. — Диків намножилось у панських лїсах тілько, що трудно їм обігнатись. Люди цїлими ночами пильнують свсїх бараболь і вівсів, а і так мало хто що має, так дичина всьо понищила.

— Ой, що вже того року дичина шкоди людям наробила, то най Бог боронить — жалував ся один молодий ґазда. — Я маю в тім роцї під лїсом кілька бараболь, то знаете, навіть нема що зачинати копати. Говоривем кілька разів пану о тім, та що з того! Чекай — каже — буде польоване то забемо. А тепер тягне мене як на глум на польоване, коли вже зьвірина випасла ся на моїй працї

Приїхали в ліс. Стрільцї поуставляли ся на визначених місцях, а службу, хлопів і собак пущено в глубину лїса вистрашувати зьвірину і наганяти еї під панські фузії. Тимчасом коли поганячі рощибались по нетрах за зьвіриною, що аж попріли, то пани стояли собі на своїх місцях і з нудів поликували від часу до часу горівку з флящини яку кождий з них мав при собі. Незабаром зьвірина стала показуватись і польоване зачало ся на добре. Голоси трубок і гавкане псів розлягалось по лїсї, перебивані від часу до часу вистрілами фузій. Інколи промчав лїсом вистрашений заяць або серна, але не маючи змоги видістатись на вільне поле, попадав у зуби собакам, або падав від кульки.

Нараз по однім вистрілї роздав в кущах лїсної гущавини людський зойк.

— Ой, люди, ратуйте, мене пострілено! — чути було з кущів голос нещасного.

Счинив ся крик. Позбігались усї до того місця, з відки долїтав голос, і побачили закровавленого побережника, лежачого на земли.

— Що тобі, Юзек? — питав настрашений пан Пшепюрський. — Ну не стогни, нїчо тобі не буде; напий ся трохи горівки.

Напив ся ще горівки, але вона не відогнала смерти. За хвилю сконав і нещасну жертву панських жартів відвезли в село.

— Хтож то так нещасливо стрілив? — Показало ся, що то панич Мецьо, славний стрілець із шведських польовань.

— Хто-ж то так нещасливо стрілив? — питались панки один другого. Показало ся, що то панич Мецьо славний стрілець із шведських польовань.

— Ах, то нещасте! — говорив виновник. Я хотів поцїлити серну, а тут того чорт надніс.

— Ет! то перейде — потїшались панки — то часто на польованях таке трафляє ся. Неприемна справа, ну але щож робити, коли так сталось.

— Ну, але мусимо вертати панове — сказав властитель лїса. — Шкода, що таке гарне польоване мусимо покинути, але нинї вже ніяк полювати, лучше вже забавимось на другий раз. Вертали сумні під вражінем доконаного факту, але і з видимим жалем, що мусять перервати приемну забавку. Люди тимчасом завезли мертвого побережника до його хатчини коло лїса, де заняли ся ним добрі сусїди, бо він таки не був тамошний і родини в тім селї не мав.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

В кілька днів по тім стояла на ґанку у дворі молода жінка і плачучи, просила пана, щоби не виганяв її з хати, в котрій мешкав її небіщик чоловік.

— Де-ж я тепер піду з дитиною на зиму — говорила вона. — Забилисьте менї чоловіка, та хоч тепер не виганяйте з хати. Як знайду собі службу, то сама випроваджу ся.

— Що мене твій чоловік обходить? — відказав пан. — Той пан, що його застрілив, заплатить тобі кілько суд прикаже, а я тобі за дармо їсти не буду давати. Служби для тебе не маю, тож мусиш собі піти де схочеш.

Мусїла послухати і забиратись...

Справоздане із X-ої голов. Конвенції „Р. Н. Союза".

(Дальше.)

Ранком о 8 ій год. отворилась Конвенція молитвою „Царю Небесний". Провіривши, чи всї делеґати присутні, о. предсідатель поручив конвенційному секретарю п. В. Гришкови відчитати справоздане із попереднього дня. Дискусії над сим справозданем не було ніякої; тим то й приступлено до денного порядку.

Поперед всего полагоджено таку „формальність": П. Ф. Полївка в своїм тровленю „вархольства" між делеґатами, про що була вже й в горі бесїда, кинув неслушне підозріне і на п. Т. Каськова, начеб то й він виступав ворожо против епископа і аґітував тайком проти Р. Н. С. взагалї. Такою інсинуацією п. Т. Каськів чув ся обидженим і after all на внесок о. Л. Левицького Конвенція заявила йому сатисфакцію за нанесену обиду через повстане з місць.

Почала ся відтак дискусія над XI-ою точкою дневного порядку, а саме: „Перегляд статута Р Н. С." Поодинокі делеґати зголосились з дотичними §§ статута до президії Конвенції вже в минулім дни (про що згадано висше) і тепер по черзі забирали вони голос.

І так при § 1-шім поставив п. І. Кречковский внесок, щоб „Руский Народний Союз в Америці" охрестити назвою „Український Союз в Америці" та щоб печатки поодиноких відділів Р. Н. Союза були тотожні з печаткою головної Старшини. По оживленій дискусії „за" і „проти" внесок сей перепав. Так само не принято внеску о. Д. Добротвора, щоб анґлійська назва Р. Н. С. була: „The Ruthenian National Union of America", лише більшість делеґатів заявилась, що зміняти офіціяльну назву орґанізації тепер булоб не на часї і взагалї не гаразд, не беручи вже в рахубу видатків, які така переміна мусїлаб за собою потягнути (перерібка чартеру, статута і т. д.), лишилась отже таки стара назва: „Руский Народний Союз в Америці".

Відтак вніс до § 61-го п. П. Середницький, щоб з огляду на те, що найбільше число відділів Р. Н. С. е в державі (стейті) Пенсильвенія, перемінити і чартер Р. Н. С. із Держави Ню-Джерсі, на яку він звучить тепер, на державу пенсилвенійську. Коли одначе п. К. Кирчів пояснив сю справу, іменно, що чартер виставлений в державі Ню Джерсі має свою силу у всїх З'єдинених Державах півн. Америки, якої сили не має однак чартер Пенсильвенії, конвенція лишила § 61 ий в такім видї, в якім він е тепер.

Потім запитував згаданий п. П. Середницький, що то е „тростіси" Р. Н. С. і яку власть вони мають (§ 64 ий і дальші статута. Сю справу пояснив о. М. Підгорецький так, що анґлійське слово „trustee" значить по нашому тілько, що муж довіря, повновласник або опікун, що отже тростіси Р. Н. С. мають завдане опікуватись і радити майном орґанізації, розуміеть ся, після приписів статута і е вони офіціяльними представниками Р. Н. С. на вні, себ-то перед тутешними властями; взагалї тростіси творять екзекутиву (виконуючий комітет) Р. Н. С., а обсяг їхньої власти е такий, як директорів корпорацій після законів держави Ню Джерсі. Се вияснене о. М. Підгорецького було займаве, тим то й слухали його делеґати дуже цїкаво.

Той самий п. Середницький поставив відтак до 64 го внесок, щоб головних урядників вибирано з якої будь держави, а не як було доси, що трох найважнїйших урядників — себто гол. предсідатель і оба секретарі — вибирано лише з держави Ню Джерсі. Се внесене принято; но для лїпшого зрозуміня річи зробив тут п. Кирчів таку замітку, що після американських законів головна аґенція чи радше головний офіс якої небудь орґанізації мусить находити ся в межах сеї держави, на яку виставлений е чартер, хоч би навіть сей чартер мав правосильність і в иньших державах, значать, коли чартер Р. Н. С. е в державі Ню Джерсі, так мусить бути в нїй також головний офіс. І загалом, щоб не увійти в колїзію з американськими правами, на внесок о. М. Струтинського поручила Конвенція маючій вибратись старшинї Р. Н, С. засягнути про ухвалені поправки або зміни поодиноких §§ опінії доброго адвоката.

Дотично § 296-го, в якім говорить ся про запомоги на випадок утрати ока, ноги і руки, запитував п. С, Гриняк, чи і яку підпору одержав би член Р. Н. С. в разї ушкодженя якоїсь иньшої части тїла, прим. хребового стовпа (крижав), грудної клїтки, обо за зламане ребра і т. п. Се пояснив п. С. Ядловський в той спосіб, що в статутї Р. Н. С. е осібний §, а саме 299 ий, котрий говорить про членів вилїчимо і невилїчимо хорих або лїпше, про спосібних і неспосібних до працї і який докладно реґулює поступоване Старшини Р. Н. С. на случай такої здібности чи нездібности до роботи дотичного нещасливця; поза очи, руки і ноги всяке иньше калїцтво підпадае як раз під сей §.

Відтак вніс о. М. Балог до § 296-го такий додаток. щоб в разї утрати всїх або кількох пальців в руцї, що остальними (пальцями) чоловік не може вже послугуватись при роботї, виплачувати членови Р. Н. С. таку саму запомогу, що й за цїлу руку. Сей внесок попирали оо.: Л. Левицкий В. Балог, п. П. Середницький і иньші, а коли о. М. Балог з'ілюстрував вкінци своє внесене на живім примірі (був як раз тодї на галї нікий член Р. Н. С., що мав лише останки двох пальців на правій руцї), Конвенція ухвалила згаданий додаток до § 296-го без дальшої дискусії.

Так само приняла Конвенція на внесок п. П. Кирилюка додаток до § 276-го, іменно, що член Р. Н. С. може кромі жінки, дїтий, внуків і т. д. (як вичисляе наведений § 276-ий) встановити своїм спадкоемцем когобудь взагалї, як се йому угодно.

Рівнож ухвалила Конвенція без дискусії змінити — на предложене о. Д. Добротвора — в § 44-ім те, що сиротам „мусять", а не лише „мають" виплачуватись запомоги враз із процентом, розуміеть ся таким, який дають тутешні банки.

Тепер відчитав о. М. Струтинський телеґраму звіщаючу про смерть бл. п. Костя Кобана, довголїтного і заслуженого орґанізатора Р. Н. С. в Олифанті, Па. і присьвятивши покійному кілька теплих слів, поставив внесене, щоб Конвенція повстанем з місць віддала честь його памати. І як один муж піднесли ся делеґати із своїх крісел.

Потім доповнив п. М. Угорчак іменем шконтруючої комісії справоздане, перерване за-для деякої неясности в попереднім дни. Ся неясність походила іменно звідси, що в книгах дїловодства не була вписана на своїм місци позичка Р. Н. С. на орґан „Свободу" в сумі 7.115 дол., як також не знала шконтруюча комісія в минулім дни про те, що касіер Р. Н. С. мав при собі готівкою 4.350 дол. на покрите коштів Конвенції. Питались телефонічно про баланс банкових книжочок, як се уряджено було на попереднім засїданю, було цїлком злишно, бо шконтруюча комісія переконалась як найдокладнїйше і без сего, який е стан каси. Взагалї шконтровано касу Р. Н. С., як з натиском підносив п. М. Угорчак, дуже сумлїнно і находить ся вона в цїлковитім порядку. Вкінци на внесок шконтруючої комісії Конвенція уділила уступаючій Старшинї абсолюторію і заяву (вотум) довіря.

Сейчас по звільненю старого Уряду, роздано між делеґатів бальотові картки, в цїли вибору кандидатів на Старшину Р. Н. С. на дальші два роки. О. Предсідатель Конвенції „клав лише на серце" делеґатам, щоб вони, виписуючи кандидатів на уряд, не слухали підшептів людей непевних, яким не по нутру розвій Р. Н. С., лише, щоб мали на оцї добро орґанізації і ставили на уряд людей певних, добрих і честних.

Зблизилась обідна пора і молитвою „Достойно" засїдане скінчилось.

По обідї о 4-ій год. розпочалась Конвенція як звичайно молитвою та відчитанем імен делеґатів. На дневнім порядку XI-та точка себто дальший перегляд статута Р. Н. С.

П. М. Угорчак поставив при § 38 ім таку поправку, щоб сирітські фонди були уміщувані в банках на осібну вкладкову книжочку. Коли п. С. Ядловський пояснив, що доси були все осібні депозитові книжочки сирітських фондів (сї книжочки показав!) та що сирітські гроші не е майном Р. Н. С. лише стоять під його опікою, поправки п. М. Угорчака, яко цїлком злишньої, Конвенція не приняла.

П. М. Цаповський питав о пояснене § 279-го, іменно, чи особа, якій призначено посмертну запомогу, може встановляти із своеї сторони иньших спадкоемців. Сей § розібрав докладно о. Д. Добротвор і вийшло, що не можна його инакше розуміти, лише так, що один спадкоемець не може призначати посмерт-

ної запомоги иньшим спадкоемцям.

Що до § 74-го питав ся п. М. Угорчак, чи такий член, який платить лише на половину посмертного, може бути головним урядником Р. Н. С. П. Т. Лабовський пояснив се так, що головним урядником може бути лише сей, хто платить на цілу посмертну запомогу; тростісами же можуть бути лише члени такі, що е американьскими горожанами.

(Дальше буде).

Ідея без ідеї.

Вернувши з послідньої Філядельфійської конвенції Р. Н. Союза, передусім, ждала на мене в дома несогірша „овація“ зі сторони мого домового „ґуднеса“ і то на тему: „куда тебе лихо так довго носило“, й „десь подів гроші“...

Розумієть ся, що необійшло ся і без сього, щоб і я не пштикнув свому пелехатому ангеликови, що до старшини „Р. Н. Союза“ непромавляєть ся в подібний спосіб! Та ба!...

Одначе зауваживши, що мій довговолосий „ангеличок“ тим разом ані думае уступати, я в почитку уважав за відповідне „капітулювати“, а в остаточности такой і піддавсь, як Штеесль Джапенам у Порт-Артурі. Бо й щож було робити?

Одначе з бігом часу, почав і я приходити до сього заключеня, чи аби находить ся у цілому Божому сьвіті практичнійша теорія як ся, про котру говорить ся у народній пословиці: „Сьвятий супокою, гаразд з тобою“. Егеж....

Впрочім, скажіть мені добрі люди, про що у послідних часах було і балакати!..

Про Луциківські теорії у Олифантській хоруговці? Свиньства!...

Про його „одномишленников“ від „Сьвіта“? Шкандалї!

Чоловік з досади готов ще морської хороби набавитись. Одже про що говорити?

Про „ґаспадіна“ Гладика з його російською „махоркою“ в виді якогось там „Посувача“? Від глада, води, огню і войни“, і від подібних „журналів“ сохрани люд Твій о Господи!...

Зрештою, скільки можу догадатись з послідного числа гладиківських теорий, то „Посувач“ на взір б. п. „Американського Бойса:“, придумуе й собі незабаром, як то кажется, „махнути хвостом“ на усю дотеперішню політику...

А знаете чому добрі люде?

Одже тому, що як запевняе „ініціатор“ хуліґаньских теорий, Гладик, брак йому „дзенґів“, дзенґів, й ще раз дзенґів! чи як там з погана по „рассейски“ говорить ся!...

Одначе хто знае що брехали, й брешуть завсігди гладиківського батька сини, то брехав, і бреше також завсігди й теперішний редактор „Посувача“...

Бо если справді правда булаб, що ґасп. Гладикови брак гроший, то вистарчилоб Гладикови охнути знова кількох запоморочених російською дурійкою несьвідомих рутенців у „Матушку Расею“ — ну, і у ґасп. Гладика знова булоб „дзенґів“ як леду!...

Томуж з того усього виходить, що если ґаспадін Гладик не захорів ще цілковито на сю небеспечну недугу, котру учені зовуть „Mentecaptus“, себто слабий на мозґівницю, то можливе також і се, що Гладиківський дотеп у послідних часах на курсі спав о стільки, що днесь вартуе не більше, як щоб ним чоботи ¦псам висмарувати... Але Бог з Гладиком. Яб рад побалакати про щось мудрійшого.

— Ну.

Одже невипадае не лишае ся мені нічо, як хиба хвалити нам „Р. Н. Союз“?

— Ва! — Але чи чули Ви добрі люде коли у Божому сьвіті, щоб все, що красне, ідеальне, тривке, а що найважнійше, свое рідне, не промавляло до душі чоловіка само собою, але щоб се доконче ще потреба було вихвалювати?

А щож то, чи незнаете хиба пп. Союзовці, що славетний наш „Р. Н. Союз“ покінчивши ще на скрентонській Конвенції через реорґанізацію, з усякими непотрібними собі елементами, як на прм.: з усякими „Схизмами“, атеїзмами, соціалізмами, а може Господи прости, необійшлось у „Союзі“ де і без якого анархіста! хто його там знае... тим самим Р. Н. Союз підніс ся по над уровень усіх дотеперішних орґанізаций в Америці і чейже здобув собі тим самим знамя, біля котрого збиточні мабуть уже усі так звн. „фіксифакси“.

З того знова виходить, що від тепер, если і вкучить ся котрому з наших чубатих „Союзівських“ козарлюг, тутземний „Рай“, або інакше сказати: костомаха-смерть шасне котрого по „гортанці“ козарлюга тільки шус, і уже в небі. От що!.. Ану, най втне щось подібного член з так званого „Гопчества“, „Взаїмної Помочи“, або хотьби член зі „славного Соединенія“!..

Одно, що мені у послідних часах цілком, а цілком зачинае ся неподобати а се то, що наша „Свобода“ бодай чи незабогато бавить ся в парляментаризм. І то взглядом кого?

Упалого до найнизшої ступені люцькоі моралї, запоморюченого індувідуа, пропагатора „Панславістичних теорий, плюгавого безхарактерника, „Вістника“!...

Панове передовці Української сьвятої ідеї в Америці: схаменіть ся!

Чиж назва „Українець“, Українці, е для нас так незрозумілою ще, що потрібно нам аж стільки коментарів в переконуваню кількох дурисьвітів від „Соединенія“? Деж наша історія, бувальщина, невсипуща праця найсьвідомійших наших одиниць?

Де рідні пісні, ті чудові наші пісні, пливучі з найглубших тайників народньої души, де традиції, де що раз ширша сьвідомість, геройство де се горе і розпука, що давить наш народ, тому тільки що він прокинувсь і хоче жити своїм власним житем!?

То нам потрібно аж такого упослїдженя, щоб бавитись в арґументації з такими безхарактерниками, котрі задля своїх особистих цілий готові роспинати другий раз Христа?

Проклате, і ще раз проклате тим, котрі працюють для своїх особистих цілий, або для ідеї, котра е рівночасно без ідеї!!!

Михайло Беля.

Поміщуючи сю допись д. Белї, ми почуваемо ся до обовязку висказані тут докори шановним автором під нашою адресою, дещо виаснити і спростувати. Коли ми коментуемо та виясняемо назву Україна і український, то робимо се лишень зі взгляду на „меньшого брата“, дуреного і туманеного безхарактерними одиницями. „Подивіть ся лишень добре“, — каже Шевченко, — в свою історію,

„Прочитайте знову
Тую славу, та читайте
Од слова до слова....
Все розберіть та й спитайте
Тоді себе: що ми?
Чиї сини, яких батьків?
Ким, за що закуті?

А хибаж сї питаня, що поставив в році 1845 наш ґеній, не стоять перед нами так само пекучими питанями, як і 60 років попереду? Хиба національна сьвідомість днесь проникнула уже до найглубшої цілини нашого люду? Хиба вже всі поміж нами знають „що ми? чиї сини? яких батьків? ким, за що закуті?“ —

Ні!....

„Раби з кокардами на лобі,
Лакеї в золотій оздобі —“

а за ними, виплекані за їх гроші на згубу і на глум нашому людови

„Раби, підніжки, грязь Москви“

за рублї ведуть наш темний народ на бездорожа, ведуть туди, де е загибіль, де е народня смерть. Ся „грязь“ стукае ся, як мовляв новітний один наш письменник, „то об той, то об другий, чужий одвірок“ і то не сама, але ведучи за собою незрячого „менчого брата!“

І сего „менчого“, незрячого, темного брата ми хочемо тільки переконати. Тільки его і ми маемо на умі. коли вживаемо „стільки коментарів в переконуваню“. До тих, „котрі працюють для своїх особистих цілий“ ми зовсім не звертаемо ся з арґументами. Одинокий успішний для них арґумент — се був би новний мішок з грішми. Вони лиш таким арґументом далиб ся переконати — а о такі „ідейні“ одиниці нам зовсім не йде і ми зовсім не намагаемо ся їх позискати. —

Редакція.

Нова церков в Монессен, Па.

Позаяк сими часами появляе ся вельми богато писаними по всяких „Вістниках“, „Правдах“ а навіть і мізерних „Поступах“ на тему, що буцїм то наш Владика з розмислом робить роздор поміж Русинами з Галичини і Угорщини, та навіть недавно і втягнено в сю брудну гру і нашу парохію, тому ми, зачіплені, почуваемо ся до обовязку кинути на сю справу дещо сьвітла.

Від самого основаня гр. кат. парохії в Монессен, ми, галицькі Русини належали до ньсї разом з Угорщанами. Ми платили рівно з ними колекту і тому хотіли мати також і якийсь голос в справах церковних. Однак даремні були усі наші слушні домаганя. І ми се стерпіли. Коли американська Русь дістала свого довгоожиданого епископа, ми були певні, що наша парохія, так, як се повинно бути, признасть його головою своеі церкви. Однак не так склало ся, як повинно бути і чого ми мали повне право жадати. Тоді ми отверто зажадали, зби куратори передали маеток церковний в опіку (trust) нашому епископови. По довгих тяганинах наконець ми дізнали ся, що куратори не узнають Епископа головою, „bo nema episkopskie pravo i žada 5 procent“.

Видячи таке безголовле, ми не хотячи перестати бути і дальше гр. католиками, задумали заложити окрему парохію. В тій цїли удали ся ми до о. Н. Стефановича, однак сей закликав нас до згоди, представляв нам всі труди і кошта получені з основанем нової церкви та просив нас о терпеливість, що все в недовзі покінчить ся добре. Таку саму відповідь ми дістали і від Преосьвященного, який не то, щоб нас ріжнити з Угорщанами, але противно, старав ся всіми силами нас привести до згоди. Тимчасом відбула ся шкандальна конвенція „Соединенія“ і ми побачили, що про згоду у нас не може бути бесіди. Тоді допериа ми вибрали з поміж себе 12 кураторів, і зібралисьмо готівкою около два тисячі долярів та в недовзі будемо мати свою чартеровану церков, якої головою і опікуном буде Преосьвященний Владика. Церков ми вже купили за 5.500 дол., якої патроном будуть сьв. Ап. Петро і Павло.

На сїй дорозі складаемо щиру подяку Всч. о. Н. Стефановичеви за його труди кроло нашої церкви і просимо о дальшу поміч. Рівнож дякуемо і всім парохіянам, які чи то грішми, чи то радою послужили нам в тажких наших початкових хвилях. Та й просимо не забувати про нас і на дальше, та підпирати як до тепер матеріяльно і морально се діло Боже. Нехай всїх щирих людей Господь Бог сторицею винагородить та просьвітить усіх киринників і заблудших Своею ласкою.

Я. Цембала, пр.
П. Іж, кас.
Н. Сивик, скр.
М. Крицкий.
(печать) Ів. Гавриляк.
Ів. Чарножицький.
Н. Вандзіляк.
Д. Федорчак.
Ів. Крупяник.
Ів. Куриляк.
Ів. Страхоцький.

Допись.

З Філядельфії, Па.

Відповідь Йосифови Варґови на его допись в 30. числї „А. Р. Вістника“.

Згаданий ґасп. розридав ся в „Вістнику“, що українські духовники здирають народ, та як примір наводить, що о. С. Чижович бере за крестини по 5·00 долярів. Ту ґаспадін Варґа обминув ся цілком з правдою, бо не 5·00 дол., але тільки 2·00 дол. бере о. Чижович за крестини, вивід і видане метрики. Бере отже навіть еще менше, як парохія ухвалила, т. е. 2·50 дол., а о. С. Чижович бере тільки 2·00 дол. Инша річ знов, если хтось хоче мати честь та запрашае сьвященника крестити дитину в хатї, як се зробив М. Русинко, за котрим то так вставляе ся І. Варґа. Але поспитайте добре самого М. Русинка, чи о. С. Чижович казав ему платити 5·00 долярів? Єсли він так сам хотів, то хто ему може мати що до розказу? Він прецінь повнолїтний! А мусите і то знати, що сьвященник не обовязаний їздити по хатах крестити діти, а если то робить, то лише на просьбу парохіянина, а зовсім не з обовязку.

Що до шлюбів, то також ґаспадін Варґа брехнув, бо за оповіди, шлюб, вивід, видане посьвідченя шлюбного бере о. Чижович тільно 10 долярів а не 15, як Варга пише, отже і ту одного доляра меньше, як парохія ухвалила. Єсли хто може заплатив більше як 10 долярів, то не за шлюб, а за якісь инші належитости (пр. дав на Богослуженє). А вже найбільше дурачество винити за щось подібного епископа! Та чиж Епископ знае, де котрий парохіянин за що кілько заплатив? Чому то Варґа не дав до „А. Р. Вістника“ оголосити, кілько то о. С. Чижович окрестив та похоронив цілком безплатно? Чогось подібного до „А. Р. Вістника“ не треба, там приймають тільки брехнї на українських сьвященників і Епископа.

Дальше каже Варґа, що на то все не можна так „равнодушно дивитись, треба дечто робити“, значить, що він мае охоту дальше киринити. Киринїте, але розважте, чи на що кому ваша кириня придасть ся. Пригадайте собі, як то в своїм часі говорило ся Вам і всім кураторам: зробіть порядок, бо як ні, то ми самі зробимо. І бачите, що вже до того прийшло — і ви не маете ока тепер і до церкви показатись. Чи треба того було? Тепер вдартесь в груди, та просїть, щоб Бог простив, бо Ви не знали, що робите. Старайтесь зле направити, перестати киринити против Епископа, бо тим тільки собі пошкодите.

В імени парохіян
Іван Кречковський.

ОГОЛОШЕНЄ
до всїх членів Р. Н. Союза і їх Урядників.

Отсим подае ся Вам до відомости, що всї члени Р. Н. Союза, котрі, чи то будучи хорі, чи ще за здоровля хотять змінювати своїх спадкоемцїв або робити послідні волї, мусять робити се на відповіднім до сего блянкеті Р. Н. Союза — „Зміна Спадкоемців“ а не на яких небудь картках. Місцеві урядники, а взглядно секретарі, мусять уважати на се, і в випадках, де член хорий або здоровий хоче змінити свое посмертне, мати мусять під руками повисші блянкети „Зміна Спадкоемців“ і на них тільки змінювати. В случаю колиб член захорів і хотів змінити посмертне а секретар немав під рукою висше згаданого блянкету, в такім разі секретар мае виписати таку зміну на папери в слїдуючий спосіб:

Зміна Спадкоемців.

Я ....
член братства (тов.)........
в................ відділ...
Р. Нар. Союза в Америці, число грамоти...... отсим уневажняю виименоване моїх попередних спадкоемців, означених в декларації і настановляю і іменую моїми спадкоемцями і назначую суму яка кождому на случай моеї смерти мае бути виплачена як слїдуе:
....
Дано в........дня....19..
Сьвідки.
Власноручний підпис.

Від Головного Уряду Р. Н. Союза в Америці.

Дм. Капітула, предс.
Т. Лабовский, секр.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ ЗА ЧЛЕНА!

„SVOBODA"
(LIBERTY)
The Ruthenian Weekly
published every Thursday at
184 Hudson St., New York, N. Y.

Published by
Little Russian Nat'l Union of America.

Rev. P. Poniatyshyn,
Superintendent.
324 Washington Ave,
Elizabeth, N. J.

Anth. Curkowskyj, editor.
184 Hudson Str, New York.

K. Kirczow, manager,
184 Hudson Str, New York.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21, 1906 at the Post office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода"

часопись для руского народа в Америці і орган „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців...$2.00
до стар. краю на 12 місяців $2.00
в Америці на 6 місяців.....$1.00

Оплачувати газету треба все-гда з гори.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий, або почтовий money order (моні ордер). Money order, то є карточку, котру дістанете від почтара або аґента на експресовім офисі, пішліть нам, бо без того ми не годні гроший дістати.

Адрес:
„SVOBODA"
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.

Хто хоче, щоби єго адрес змінити мусить подати нам, крім нового, також свій старий адрес.

Справедливий осуд.

Підлі, нікчемні виступи наших ворогів проти особи Преосьв. Епископа осуджують вже і чужі люди. І чужим наскучилось вже слухати тілько брехні, лайки та клевети на нашого Епископа, що їх виписують у своїм „органі" компаністи „Соєдиненія і Общества".

І ось словенська часопись „Bratstvo" (виходить в Wilkesbarre, Pa.) в 7. числі з дня 6. августа забираючи голос у сій справі подає на сю тему довшу статю. Те саме повторяє дословно иньша словенська часопись „Krajan" (виходить в Hazleton, Pa.) в 7. числі з дня 20. августа.

Позаяк у сій статі — під заг. „Pricini i nasledki tragikomedii Rusinoh" — представлена ся справа зовсім безсторонно, тому варто, щоб і наші люди познакомились із єї змістом та пізнали як роботу наших ворогів оцінюють чужі люди, з якими ми чейже не маєм ніяких „бизнесів", ані не тішимо ся їх симпатією.

Подаю із сего що важнійше. На початку зауважити треба, що сї наші невідрадні відносини називають Словаки — траґікомедією. Оно зовсім оправдане. Бо чиж варто справді для сеї справи робити тілько шуму і галасу, що робить ся у нас Русинів? Люди осторонь стоячі так видно осуджують сю річ. Більше як рік товче ся справа нашого епископства по сторінках „Свободи" і остаточно єще не поладжена, хоч она властиво полагоджуєть ся сама собою, з ходом часу. Що тут говорити?

Що до нас, то ми давно перейшли над сим до порядку дневного, знаєм, що так є і так остане а з других виводів „Вѣстника", „Правди", навіть „Поступа" буде тілько шкоди, що з тамтогорічного морозу.

Але наші вороги не раді з сего, бо бачуть, що їм... рветь ся. І тому підняли такий шум і про них як раз пише часопись Bratstvo а повтаряє се Krajan. Йде їм головно о Русинів, що їх репрезентує „Соєдиненіє" і „Общество", головно-ж їх начальні урядники Жаткович & Co. Кілько накиринила ся чесна компанія в справі іменованя нашого Епископа Преосьв. Ортинського — звісно усім нашим прихильникам. І що з того? Епископ є, ані думає цофати ся, Союз кріпшає з кождим днем, „Свобода" також нічого собі з їх лайки не робить і тому сї темні духи так сіпають ся, кидають ся на всї боки, бо бачуть, що наша справа чиста, правдива а правда все мусить побідити. Настають они найбільше на нашого Епископа. Чомуж се так? „A preco to?" — питає ся Bratstvo і Krajan. І зараз таки відповідає: „Len jedine preto, ze Preosv. Ep. Ortynsky niekolko ludom je n i e p o i c h c h u t i; lebo nie je ich sluhom, neklania sa im, nevychvaluje i nevyznacuje ich zadnyma hodnostami". Ось і головна причина їх заїлости! Они сего не роблять „z mravnych zasad, princip, ale cisto z osobnych zaujmov" — кажуть сї часописи. І се чиста правда.

Они хочуть другого Епископа, свого. І знов питає ся Bratstvo і Krajan, чи з сего другого Епископа був би для народу, хоч би лиш угорського, який „uzitok, chasen". Розглядаючись по обставинах угорського народу — доходить до переконаня, що спеціяльно для Угро-Русинів не було б ніякого хісна. На Угорщині стогнуть усї народи під ярмом мадяризму, стогнуть і Русини, бо угорске правительство виповідає отверто гадку, що хоче усї народности приєднати для ідеї мадярскої, хоче усїх зіляти в оден мадярський народ. Коли-ж прийшов би і епископ для угорських Русинів, то се не був би щирий Русин, лиш „mad'aron, mad'ar agent, mad'ar randar", бо лиш такого дало би угорське правительство на епископа.

Але хочби й прийшов новий епископ — каже Bratstvo і Krajan — то із сего „noveho Episkopa zaden uzitok nebude, nemoze byt pre rusky narod!

A to preco?

Mili bratia! Nebudem vam mnoho vysvetlovat, len prosim vas, pozastavte se na kratko a rozmyslite si o tom, ze — kedby prisel ten druhy Episkop — odkal on pride?

Kto ho posle?

S akyma pravami on moze prist? A z toho ake povinnosti pripadnu na narod?

Застановляючись над сими точками доходить Bratstvo і Krajan до пересьвідченя, що хочби сей епископ прийшов не знати з якого краю, так єго пішле ніхто другий як Рим.

„Ktoze insi ak nie Rim! teda ten isty ho posle co i Preosv. Ep. Ortynskoho, nasledovne k temu istemu celu, s tyma istyma (тими самими) intrukciami, s tyma istyma pravami ako i Preosv. Ep. Ortynskeho, lebo Rim nie tak skoro i lehko premienia svoje postupovanie. Ci mozno ufat (вірити), zeby Rim druhemu Episkopovi vacse (більші) prava, slobodnejsu ruku dal ako Preosv. Episkopovi Ortynskemu? Lebo — ked im za potrebno uzna vacse prava, da ich najsamprv Preosv. Ortynskemu a ked neuzna za potrebne, to neda ani prvemu ani zadnemu Episkopovi".

Епископ міг прийти або з Угорщини, або з Галичини. А чом же не з Америки?

Ved i tu su duchovnici!

Ano ja znam — каже ся в зганих часописях — ze su i to znam ze az styruci (аж чотири) zvlast dvaja z nich velmi valcili i valcia na Episkopstvo ale darmo, ked sa to stat nemoze.

A to preco?

Poviem vam pricinu!

Ked Rim prisel uz na to rozhodnutie, ze treba dat amer. Rusinom Episkopa pro nez by bol riesil o sobe, chcel poznat myslienky americkeho duchovenstva i preto apost. delegat oslovil troch u h r o r u s k y c h d u c h o v n i k o v — ktori sa v tom case nemiesali do polityckych partii — aby mu svedomite (сьвідомо) povedali, kto by bol najsposobnejsi za Episkopa?

I ti traja uhrorusky duchovnici bez vsetkej porady — lebo ani jeden o druhom nezna — to oznamili, ze: a) medzi tunajsimi duchovnikami — zal — niet — na to sposobneho, b) ze by nedobre bolo keby z Uherska prisel, bo to bude taky, ktory po madarsky bude chcet i znat pana hrat, rozkazovat, mulatovat a vzdy len na dom pozerat, ze kedy se uz tam „doma" (в старом краю) otvori nove episkopstvo, na ktire on ako vyslanec madarskej vlady „uplne pravo" bude mat, c) aby bol poslany clovek neznamy a to z Galicie..

Отже бачите „panovia od Sojedinenija i Obscestva, що не може бути Епископ з Америки анї з Угорщини, бо „tak osudili — a to celkim spravilive — sami uhro-ruski duchovnici", ті самі що недавно може єще вам вірили.

Та зганий „black Company" не розходить ся о народну справу. Їм іде о бизнес. Нехай би був собі епископ і Хорват, чи з Галичини чи Великорос-Москаль, чи навіть „americky yankee gentleman,, лиш щоб тримав з Жатковичем & Co. — а тут наш не хоче. В тім ціла біда.

Кінчить ся статя редакції так: Podavamy ten clanek pre nasich citateloh zato, ponevac jest velo krajani a najme gr. kat., ktore ne prisluhaju do Pennsylvanskej Gr. a Rim. Kat. Jednoti a tak ne mohli ten clanek citac. Po druhe velo nasich gr. katolikoh jest, ktore lem ten fanatycni „Russki Viestnik" citaju, z ktoreho nic dobreho nic neozdzelaneho se ne moz naucic lem zvadu i nadavane na osv. biskupa. Ku temu clanku nam netreba pisac zaden komentar (нетреба поясненя). Htori verny Rusin lem kus ma pohop, ten z teho clanku ne lem ze poucic se moze ale se i presvedci o spravedlivosci a ked doteraz veril besnemu „Viestniku" naisce po precitaniu teho clanka insak bude veric bludarom.

Ось маєте темні духи свою частку і від Словаків. То не Русини, они вас потребують, як пес пятої ноги а йде їм лиш о правду.

І справді, коли погадати, кілько ми займаємось тими нашими ворогами — киринниками, то аж сором згадати. Чи они варта сего? Сеж низше нашої чести! Они не гідні сего, щоби про них і згадати. Ми лиш совісно працюймо над нашим народом, подаваймо єму здорову просьвіту, отвираймо єму єму очи а сей народ сам пізнає, де лучше, пізнає сам, хто єго у пропасть веде. Лиш праці, праці і єще раз праці!

Наші школи.

В послїднім числї ,,Свободи'' в статї ,,Наші школи'' [illegible] шановний автор порушив [illegible] вельми цікаве і жизнен[illegible]е і вельми болюче пи[illegible]ня, бо питання тикаюче ся наших шкіл. Справа дуже важна але заразом і таке болюче місце нашого культурного житя, що де-б не повернуть ся, воно все звертае на себе увагу.

Кожде духово культурне суспільство завсїгди кладе головну вагу на виховане і науку своеї молодї. Де суспільство мало культурне, там ся молодь росте мов той буран і виходить такою, якою ей вліплять умови житя та природа, або яку зроблять в ньої умови полїтичної плутанини та полїтичних заходів біля ньої.

І тому тільки така просьвіта і така школа може бути добрим і певним знарядом для боротьби в найбільшим і найтяжшим ворогом народа — темнотою, коли вона не е орудем в руках якоїсь партії, коли вона стоїть зовсім осторонь від полїтики. Просьвіта мае своїм обектом людський дух, людський розум, а дух і розум не можуть бути невільними. Дух і по науцї сьвятого письма повинен бути свобідним, бо „де дух — там свобода''. Оджеж в того виходить, що не всяка школа може бути жерелом осьвіти, культури і знаня, не всяка наука будите ме народнїй розум, розвивати і ширити гуманні понятя.

Але, щоб школа могла стати на такий уровень культурних вимогів, до сего передовсїм потрібно людий. Відповідних учителїв яб тут поставив на перше місце, я їх уважаю важнїйшим чинником навіть чим підручники, як се хоче шановний автор статї ,,Наші школи''. Що відповідна людина і без підручників зможе школу поставити дуже високо, мимо усяких недогідностий, які виказують наші парохіяльні школи, і вивести її на уровень культурних вимогів, про се може сьвідчити школа в Шамокін, Па. Противно, хай дадуть і найлучші підручники, то все такой 99 на 100 наших шкіл лишать ся і на далї такі, які вони е днесь, то е безвартісні, пародії школи, а не школи. Причина в тому, що крім кількох одиниць, яких збереш на пальцях одної руки, всї другі учителї се люди заледви на пів грамотні, люди добрі до замітаня церкви і гашеня сьвічок а не на се, щоб бути жерелом просьвіти для молодї. Тому то я зовсїм не стільки обіцюю собі від виданна букваря і читанки, яке власне приготовляе Р. Н. Союз.

Щоб наші школи піднести над нинїшний уровень, на се треба зовсїм чого иньшого. Требе розлучити інституцію дяка і учителя. Сей хай сповняе свої функції а той знова, хай веде школу. І вчитель мусить бути людина інтелїґентна, фахова а що найважнїйше, сьвідома своеї задачі. Се перше і найважнїйше условє — важнїйше, як всякі підручники. Без того реформа школи буде вічне блудне колесо без виходу, без надії на вихід.

Дехто менї закине, що се означае нові тягарі на парохії, бо передовсїм тягар удержаня учителя спаде на громаду. Місячного якогось спеціяльного податку на парохію накладати не можна, позаяк публичні тутешні школи суть безплатні а навіть в деяких стейтах дають еще і книжки. По друге величезний процент парохіян складае ся переважно в людий бідних, обтяжених численною дітворою, які не суть в можности платити якогось датку на школи. І власне лишень тому парохіяльні школи не мають кваліфікованих учителїв.

Тому віддавна відзивали ся голоси, що уряд повинен взяви на себе обовязок допомоги парохіяльним школам фінансово, а то в тої причини, що богато горожан (не маю тут на думці самих лише Україн ців, бо такі самі шкільні відносини суть і у других народностий) посилаючи свої діти до парохіяльних шкіл, зі шкіл публичних зовсїм не користае, мимо сього, що платять на них податки.

Навіть в тім дусї запала недавно ухвала на річній конвенції Федерації Католицьких Стоварищень. Однак в случаї, колиб тутешнїй уряд згодив ся фінансово підпомагати парохіяльні школи, він — зовсїм природно — жадавби також і відповідної контролї над сими школами. Чи ся контроля полягала би на тім, що уряд жадавби такого а такого числа годин анґлїйської мови в тиждень, чи хотівби наглядати взагалї над усею наукою, іспитами, контролювати кваліфікації учителїв, то про се годі сказати.

В деяких стейтах така гадка повстала навіть зі сторони уряду. Аґітація за сим не прибрала однак ніде реальної форми відповідних прав. Навіть бувало і таке, що деnede проекти прав, які стреміли до контролї парохіяльних шкіл урядом стріли ся з дуже різкою оппозиціею духовеньства не лишень католицького, але передовсїм протестантського. І вони поки що лишили ся тільки проектами.

А однак після моеї гадки се бувби одинокий спосіб санації наших шкільних відносин, nota bene, коли ми думаемо серйозно, щоб наша молодь не росла дальше буряном і не потапала в чужому морі.

Неучитель.

Гладикові „фарми" або нове лайдацтво аґентів царо-кнуто-славя.

Від якогось часу платний аґент російського царокнутославя у видаванім ним ,,Поступі'' розписав ся на всї заставки про ,,фарми'' на Сибірі, а переважно на Україні, в Харківщинї. Про се, що в Росії ніяких фарм для кольонїзації нема, що там тамтешні мужики за для браку землї вмирають з голоду, про се мали ми нагоду не раз уже писати. Се однак не перешкаджало редакторови Поступа, В. Гладикови, вести дальше свою брудну аґітацію, та лапати легковірних. Але не випереджуймо фактів.

Від довшого часу в ,,Поступі' появляли і появляють ся шумні оголошеня, що в Харківській ґубернії е кількадесять тисяч десятин (десятина рівняе ся австр. 2 ом морґам) землї на продаж; десятина продае ся по 90 рублїв (45 дол.) і то на сплати. Вистане лиш дати задаток Гладикови (!!) а решту сплачувати можна ратами, хотяйби навіть і протягом 10 лїт (!!). Що більше, Гладик мае таку власть в Росії, що без його квітка не випустять навіть людий з корабля в Лібаві, портовім місті Росії.

Кажуть: дурнів не сіють, але самі таки на камени родять ся. І от знайшло ся кількадесять родин, що зловили ся на Юдин поцілунок безхарактерника і поїхали. Бо і якже не вірити Гладикови, коли се е Бен'амінок і пупіль „Свѣта" та Платона; як йому не вірити коли тут ,,Свѣтъ'', орґан російської православної місії на всї заставки, у кождім числї хвалить Гладика, як найхарактернїйшого і найлутшого ,,русского чоловіка''! Коли ,,Правда'', другий орґан ,,руско народной'' партії заохочувала на Гладакові фарми? І як сказано — кільканайцять ,,Іванів'', що то переїхали сьвіт, приїхали до Америки, а такой нічого еще не научили ся, вибрали ся туди.

Ми читали в ,,Поступі'' їх листи, де хвалять ся, що їм в Росії знаменито веде ся, що розвели вже хазяйство, закупили припаси, землю, побудували ся, словом зажили неначе в раю.

Та в тім появляе ся в російській часописи ,,Южный Край'', що виходить в Харкові нотатка слїдуючого змісту:

,,Обманутые руссины. На харьковскомъ вокзалѣ въ настоящее время находится группа руссиновъ, съ маленькими дѣтьми. Гонимые дуждой, под вліяніемъ слуховъ о дешевизнѣ земель въ Россіи, и, главнымъ образомъ подъ Харьковомъ, гдѣ она продается, якобы по 90 руб. за десятину, руссины довѣрились нѣкоему Гладику, сдали ему свои сбереженія и пріѣхали въ Харковъ. Здѣсь выяснилось, что никакой земли въ продажѣ нѣтъ и руссины сидятъ безъ всякихъ средствъ на вокзалѣ, не будучи въ состояніи розыскать Гладика и получить свои деньги''. (Южный Край ч. 9430).

Нотатка коротенька, однак вельми важка своїм змістом.

Однак послухаймо дальше. Перед пару днями стало ся для Гладика річ вельми неприемна: один в висланих ним людий на фарми в харківщинї вернув ся. Кажемо: річ для Гладика вельми прикра,

бо він вів свій „бизнес“ з такою вирафінованєю, злодійською хитростию, що був певний, що всі кінці похове в воду. Таж предцінь обдерши нещасних з кождого цента, виславши їх за море і то до Росії, він зовсім певно міг числити на се, що ні одна відомість звідти не дістане ся на сьвіт божий. Люди без средств, без знаня обставин, загинуть там як камінь в океанї, а він схове їх гроші в карман. Що люди марно погинуть з голоду, що се його може обходиди? Що люди йому завірились, що збули ся послідних, кріваво запрацьованих доларів, се не його річ. Він дякуючи рекомендаціям „Свѣта“ і „Правди“ загарбав чужі гроші — се була його остаточна ціль. А шо там десь нещасні обкрадені здихають з голоду по чужих желїзничих стаціях, то на його „истиннорусску“ душу такі сентіменста не мають впливу. Він прецінь позбув ся усїх людських почувань і по кацапській етиці готов навіть продати живцем шкіру з рідного батька, не то що!... А можливо також, що в сей спосіб, чужими грішми, платитить Гладикови православна місія за висьвідчені Гладиком єї послуги. Знаючи єї моральну вартість можемо і сего сподївати ся.

Але вертаймо до річи. Сими днями вернув о прошенім хлїбі з Росії Софрон Ватраг, якого перед пару місяцями вислав там „на фарми“ Гладик. Він з родиною, та еще 4 семії з околиці Вілксбери, Па. затуманені „Поступ-ом“, „Свѣт-ом“ і „Правдою“ зібрали всі свої ощадности, які лиш могли і приїхали до Джерзи Сити, до Гладика. Гладик приняв їх Юдиним поцілуєм, забрав від них гроші, видав їм квіти, на які вони мали в Росії дістати землю (!!) і виправив за море. Поїхали і прибули на стацію до того місця, де буцїм то мала на них ждати земля. Питали ся, шукали але нїхто не знав про ніяку землю. Мали адресу одного банку, але там їм сказали, що в цїлій тій околици продае землю лиш якийсь магнат-барон, але продае лишень в цїлости, однїй особі а не на парцеляцію. Кромі сього сей барон постійно живе в Варшаві і там треба за ним їхати.

Поставте ся тепер в їх положене. Без цента при души (бо все забрав Гладик), з дрібними дїтьми, що плачуть їсти, в чужім краю, серед незнаних і чужих обставин і житя їх вхопила ся чорна розпука. Роботи дістати не можуть ніякої, бо народ кругом сам помірае з голоду і їм лишив ся лиш один ратунок: жебрати! Вони за випрошені гроші пишуть до Гладика лист, благають, молять його, щоб їм вислав забрані від них гроші. Далі телеґрафують до нього. Даремно!... Гладикова чорносотенна душа не здрігнула ся навіть. Він навіть не уважав за відповідне відповістя їм, не то що!...

Яка страшна нужда, яка розпука огорнула нещасних, про се може сьвідчити факт, що один з них збожеволів! Одинокий Софрон Ватраг зібрав з трудом гроші і вернув в Америку. Його жінка і дїти, як і дальших до 20 душ лишило ся в Харкові ждучи Божого змилуваня. Декілька душ відставлено також до Галичини.

В звичайній мові поступок Гладика зове ся шахрайством і уряд карае таке криміналом. Але в тім випадку Гладик не е простий собі шахрай. Він е прецінь „найбольшій и найполезнѣйшій русскій патріотъ“. Так його величае не будь хто, а сам „Свѣтъ“, орґан „Їх Високопреосьвященьства Платона“, православного епископа! Він е прецінь найдіяльнійщий „русскій“! Се перла кацапства! Тому то не мож його назвати просто злодїйом і шахрайом! Він звичайних злодіїв і шахраїв перевисшив в десятеро! Коли звичайний злодій обідре чоловіка, то все такой обкрадженому лишить ся його найдорозше добро: ум. Гладик не досить що обкрав з послїднього цента, але обдер нещасного з найцїннїйшого скарбу людства, бо розуму! Але се Гладикове лайдацтво не перешкаджае „Свѣто ви“ дальше аґітувати і накликувати нещасних темних до його Поступа! Падлюки!... Упідлились. ще й горді підлотою!...

В виду того, що так Софрон Ватраг як і усї другі обкраджені Гладиком суть австрійськими горожанами, взивае ся публично ц. к. австрійський конзулят взяти своїх горожан в оборону перед сею пявкою, та постарати ся у уряду Злучених Держав, щоб такий еґземпляр, як Гладик, украшав найвідповіднійше для нього місце, то е кримінал!

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим подае ся до загальної відомости пп. місцевим урядникам, а спеціяльно місцевим секретарям і орґанізаторам, щоби при нагоді вступованя нових членів до Р. Н. Союза і при записуваню запомог, тримались точно § 276 статутів Р. Н. Союза. Винятком з сего суть похоровні кошта, на котрі член може полишити не більше як 100·00 дол. При тім повідомляе ся, що від тепер Голов. Уряд Р. Н. Союза в жаден спосіб не буде vвзглядновати приватних довгів по умерших членах, анї неправних записів.

За Голов. Виділ Р. Н. Союза в Америці.
Дм. Капітула, пр.
Тео. Лабовский, скр. рев.

Новинки.

КАЛЄНДАР.

Вересень.

10	Ч.	Мойсея муч., Август.
11	П.	Усікн. Йоана Хр.
12	С.	Алекс., Йоан. і Павла
13	Н.	13. Полож. пояс. Бог.
14	П.	Поч. індикт. Симеона
15	В.	Маманта свящ., Теод.
16	С.	Антима, Теок., Васил.

До усїх Вп. Передплатників залягаючих з передплатою.

Просить ся о ласкаве вирівнане залеглих передплат, бо в противнім разї будемо в неприятнім положеню здержати дальшу висилку часописи. До сего примушуе нас також і нове право, яке не дозволяе висилати часописи почтою там, що з гори не мають оплачені часописи.

Редакція.

— В головнім царсько-шпигівськім вертепі вНюЙорку, що на 97 str, тиждень назад, Їх Високопреошпигівство Велїй Царсько-Коронний, Миколи Романова, гінчий Архишпиг і батько всеї Київської Чорної Сотнї і проч. і проч. „член 3-го шпигівського отділу в Петербурзї“, який одержує на рік 100 тисяч долярів,— мав нагоду повінчати свою рідну, чорносотенних переконань дочку Варвару з женихом, що гризе пера й псує папір в Київській Дух. Академії, Г. Успенськім. Весїлля отбулось ще перед вінчанем в S. Sапаап-ським бейбішапнім монастирі. Опісля шлюбу молодята поїхали до Київа приймати привитання з сеї нагоди від чорної сотні, а чорносотенний батько Платон „зафундовав“ добре всім своїм підшпижникам в пивници під сим царськип штором. Тут був і Луцик Заливайко, який яконово „сфіксований“ чорносотенний „батюшка“ в рясї з страшенно широкими рукавами, казав проповідь з сеї нагоди і так вівкав, що „наша доця“ Варвара аж плакнула кусчик.

Радуй ся Велїй Архишпиго й Чорносотенче!
Ваш Грицько Чалий.

— В послїднім числї „Правди“ Роман Луцик оголосив, що він зрезиґнував з редакторства, а передав редакторство сеї хрунівської шмати побожному Васильови Фекулї, який вказує „Дорогу до неба.“. Тепер ми довідали ся з достовірних жерел, що Роман посунув з редакторства з тої нагоди, що він уже е „висьвячений“ Їх Високопреошпихством ґаспадіном Архишпигом, чорносотенником российським і проч. і проч. на восточно російського царокнутопоклонного батюшку, т. є. попо-шпигуньчика Радуй ся царокнутопоклоненіє й Ти Великий Архишпиго, яко імате в своїм таборі мочиморду хруня з довгим рилом й бульдоковатою пикою. Він буде у вас професором загальної піятики, яко справжний Цуцик-Заливайко. В перших днях після викропленя сього Заливайка-Луця на „батюшку“, він напив ся до „положенія риз“ в Олифанті й... видко певно кепсько „сьвятив“ його Архишпиг Платон, (здаеть ся без кропленя), бо Олифанські жони довершили хиротонію (висьвячуване) й добре викупали свого Луця в багнюцї. Не досить, що Архишпиг, але нового царського попа ще й баби „посьвятили“.

Грицько Чалий.

= Часопись „Рада“ подае слїдуюче: Могили покараних. Те, що діяло ся нишком, нічною добою на подвір'ї саратівської тюрми, тепер виясНило ся. Випадково знайдено могилу повішених. 6 серпня за городом, куди вивозить ся городські нечистоти, хлопчики добували з землї червяків для рибної ловлї. Коли на глибині коло пів-аршина вони замітили мішок. Почали тягти,— щось важке. Хлопчики розрізали мішок і зомлїли: у ньому лежав людський труп. З переляку дїти побігли до слободки, звідкіля зараз же прибігло багато людий з лопатами і заступами. Почали рить, і в одній ямі знайшли чотири мішки з трупами в кожному і крім того один труп в домовині. Зразу всїм стало ясно, що се пять з числа покараних недавно по присуду военного суду. На шиях у них були мотузки. Одягнені покарані бідно — по селянські; у одного на ногах лапті. Натовп виростав, і швидко навколо могили зібрало ся коло двох тисяч народу. Явилась полїція, яка розігнала натовп, дуже зворушений і обурений всїм тим, що довело ся побачить. Особливо обурювались люди з того, що трупи були без домовин і закопані були дуже неглибоко і притому в сусїдстві з таким місцем, де скидали всяку нечисть. Місцеві власти були дуже засоромлені тим, що счинило ся. При тому власти тільки дуже старанно спростовували звістку газет, буцїм-то могила покараних зимою була кепсько зарита. Полїція довго не знала. що робити, але потім для заспокоєння людности рішено було покласти людські трупи в домовини і поховати на кладовищи.

— Шікаґівська часопись, орґан стоваришеня лїкарів оголосила 5-го с. м. статиску жертв що впали в наслїдок безглузного сьвяткованя „4-го джулая“. Сего року в отсе „сьвято“ згинуло або поранено 5623 осіб. Число нещасних случаїв перевисшає минувший рік о 1210 случаїв калїцтва коли знова число вбитих є о 163 менче. Лїста обіймає 157 імен більше як в 1906 роцї і є друга що до числа за шість послїдних лїт.

— Желїзниця пенсильванійська яка від хвилї свого повстаня все незвичайно ворожо відносила ся до всїх робітничих орґанізацій видала недавно розпорядженє, після якого ніякий чоловік занятий у ній не сьміє належати до жадної юнії. В наслїдок сього розпорядженя Brotherhood of Railway Clerks стратило около тисяч членів, а а іньші юнії потерпіли також значні страти. Труст доложить усяких з'усиль, щоб лиш розбити орґанізації робітників. По клєрках прийде черга на других робітників. .Вправдї юнії будуть боронити ся, але компанія сподїє ся побідити.

— Перед судом в містї Оахака в Мексику скінчив ся на конець сими днями великий процес, який тревав не менче, як цїлих 340 лїт. Процес повстав „о межу“ поміж двома містами. В наслїдок спору мешканцї обох міст не лиш вели паперову війну в судї але часто густо сточували зі собою кроваві битви. Врештї удало ся усталити межу, на якій поставлено памятник і пораз перший від 340 лїт мешканцї обох місточок засїли спільно до мирного пиру.

— Касацийна розправа в справі Івана Андрія Мирослава з ім. Січинського відбула ся, у Віднї дня 2. вересня в наслїдок зажаленя неважности, яке вніс іменем засудженого .його оборонець, д-р Кость Левицький проти цїлої основи засудженого вироку ц. к. суду краєвого карного у Львові з дня 30-го червня 1908. В письменнім виводї мотивує оборона зажаленє неважности передовсім тим, 1) що поминено доказ сьвідків, яких пропонувала оборона задля вияснення цїлого способу дїланя обжалованого, з окрема приготовленя обжалованого: роздобутєм гроший і прибутєм до будинку намісництва, хоч ті обставини можуть мати важний вплив на розпізнанє злого наміру обжалованого, його дїланя індивидуального або неправильного стану психічного; 2) дальше тим, що поминено доказ зі сьвідків і знатоків головно для розслїдженя, чи обжалуваний в часї виконаня атентату на пок. ґр. Потоцкого дїлав наслїдком свобідної волї, чи може находив ся в станї невідпорного психічного примусу; а вкінци 3) задля блудного поученя правного .присяжних судиїв через те, що предсїдатель трибуналу, не обмежуючи ся на представленю перебігу головної розправи, перестерігав ще присяжних судиїв, мовбито підчас розправи пробовано їх впровадити покликуванєм на справу Добродзїцкої на фальшиве становище. Всяка анальоґія подібних справ є допускаєма і судиї присяжні мають самі розпізнати влучність .порівнаня .оборони. Відбиранє сего оружя обороні є законом недозволене, бо через те .суґґерує .ся .протизаконно присяжних судиїв. З тих всїх щоб ц. к. найвисший трибунал судовий, як касацийний суд орік неважність оспорюваного засуду та відослав справу до найблизшої каденциї суду присяглих, визначуючи до її переведеня инший трибунал. Тільки по остаточій полагодї справи через касацийний трибунал наступить рішенє що до помилуваня М. Січинського. Трибунал І. інстанциї, — як тепер урядово оголошують — ухвалив запропонувати засудженого .монаршій ласцї.

— Перед пару тижнями галицькі кацапи з'орґанізували поїздку наших селян до Київа. Дурені галицькими кацапами російські чорносотенцї лагодили ся на принятє 20 тисяч паломників. І справдї таки приїхали, але-ж не 20.000, а всього біля 200 чоловіка. Почаївські ченцї та „союзники“„ що так нетерпляче чекали своїх братів, вийшли назустріч до москвофілів, що тимчасом йшли з м. Радзивилова пішки. Підчас урочистої зустрічі зразу всїм тутешнїм впало на очі, чому москвофіли не несли „істино-русске знамя“, а якесь жовто-синє? Розумні москвофіли не подумали, що сим маленьким фактом вони тільки підкреслять свою національну ріжноплеменність з „русскими“, а не замажуть її. В Росії добре знають чий се синьо-жовтий кольор. Далї вийшло ще краще, коли на промову, якийсь москвофільський панок відповів українською мовою, не вміючи, очевидно й слова зліпити по російському. Описати здивовані та обурені обличчя рос. чорносотенців неможна — треба було в той мент на них подивитись. Далї панам хазяїнам трохи полекшало, бо дорогі гості всї позаписувались у союз (російська хулїґанська орґанізація) і зараз же поначіплювали значки. Для ченців се було найцікавійше з гостованя „зарубежних братьєв“. „Поклонившись святынямъ“ та погулявши добре, екскурсанти сунули на другий день ранком на ст. Рудня-Почаєвська, де їх чекали 3 пульмановські ваґони що їх було заготовано з наказу начальника доріг. Тут було кілька комічних моментів, а один неприємний для о. Виталїя (проводир київських чорносотенців). Підійшовши до стациї, юрба з жовто-синим прапором зупинилась. Почались прощальні промови. Першим промовляв о. Вітал. виступивши на горбочок. „Дай Боже еще встрѣтиться“ і певне хотїв ще щось додати„ але під той час один п'яний голос затяг „многая лѣта“ инші підхопили і промова лишилась не скінчиною. Відповідав якийсь добродїй з новою 3-х кольоровою стрічкою через груди звичайно в чисто „істиннім“ стилї але ук. мовою. Скінчивши, він з вивертом, демонстративно підійшов „піди благословеніє“ й озирнув ся, чи йдуть за ним, але його приклад нікого не зачепив і ні оден з гостий навіть не поворухнув ся; так і лишив ся о. Виталїй на горбочку ні в сих ні в тих. Знов засьпівали многая лѣта“ і потягались на стацію. О. Виталїй та ті, що зібрались проводити „братьєв“, читаючи „Кієвлянина“, а иноді може й „Галичанина“ були певні, що почують той „чистый русскій литературній языкъ“, про який завжди сї ґазети пишуть, а вийшло щось навіть крамольне. Бо й справдї „братья“ наші, істино-руські, в „союз“ позаписувались а балакають всї чистою українською мовою, та ще й прапор український носять. А тут ще якийсь добродїй підходить до о. Виталія та й питає, чому се в них український прапор? О. Виталїй, визвірившись, відповідає, що се не український, а „галицко-русскій стягъ“. Посідавши у ваґони, затягнули екскурсанти „пора за Русь сьвятую“, але й сим не зробили враження, бо в Росії ніхто не знає що се також „істинная“ пісня — патриоти сподївались почути чогось патриотичного російського, а москвофіли сього значить не встигли вивчитись. Так невдатно скінчила ся істино-руська з москвофілами демонстрация на Волинї.

— Як повідомляє російська часопись „Биржев. Вѣд.“. в с, Мартишкині, біля Петербургу. підчас служби в церкві трапив ся такий скандал: коли Іван Кронштадський, знаний російський „чудотворець“ виголосив „анафему“ іоанїтам, вони почали кричати: „воістину ти — Христос!“. Коли ж Кронштадський вийшов з дарами, іоанїтські апостоли кинулись до нього з кулаками. Побачивши, що йому загрожує небезпека, Кронштадський втїк у вівтар. Богомольцї накинулись на іоанїтів і між ними поспочалась бійка. В церкві счинила ся паніка. Апостолам пощастило втекти.

= Як доносить Дїло опять спав труп руського хлопа в Галичині. В селї Вербици (пов. Бібрка) стрілив брат посесора Кремера 26-го серпня опівночи до сплячих хлопців Ілька і Олекси Баранів, що пасли коні на винайменім у посесора поли. Ілько Баран, 18-лїтний хлопець боре ся зі смертию. Польський шляґун лише для власної фантазії стріляє людий — се лиш можливе в Галичинї! Се можливе лише в тїй державі, де по вбійстві — як тут було власне — вбійник ходить собі свобідно і терроризує сьвідків, щоби зізнавали в його користь! Щось подібне може діяти ся лиш в Африці поміж Кафрами, в Росії і в Австрії. В цивілїзованім сьвітї такі лайдацтва немислимі!

— Подає ся до загальної відомости, що гр. кат. парохію в Нюарк, Н. Дж. обняв о. Н. Дмитрів.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Отсим повідомляю всїх інтересованих, котрим би на сїм залежало, що моя теперішна адреса звучить:

Stephen Milanovich,
195 Grand St., Jersey City, N. J.

142

ПОЗІР!

До відомости всїм інтересованим, а також і тим „цареславним кнутопоклонникам, котрі наміряють покинути „царський-підлий обрік“ подаю сталу свою адресу і адресу уряду парохіяльного:

Rev. N. Pidhorecki
317 East 18 Street New York.

СПРАВИ „СОЮЗА".

Покровитель і почетний член Р. Н. Союза.

Їх Преосьвященство Стефан Сотер Ортинський, перший руський єпископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1908—1910.

Духовний управитель:
о. Михайло Балоґ, 712 Carson Str. S. S. Pittsburg, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Федор Ґут. Кульчицький Pittsburg, Pa.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозий Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Петро Ярема, New York, N. Y.
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
Андрей Стефанович, Pittsburg, Pa
Алексій Горбаль, Ansonia, Conn.
Михайло Чеґінь, Cleveland, O.

Контрольна Комісія:
о. Д. Добротвор, 25 Chesnut Str. Yonkers, N. Y.
Василь Гришко, Scranton, Pa.
Михайло Бабій, Chicago, Ill.

Директор друкарні:
о. П. Понятишин, 324 Washington Ave., Elizabeth, N. J.

Редактор:
Ант. Цурковський, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Менаджер друкарні:
К. Кирчів, 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Головний орґанізатор:
Андрей Гела, Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союза!

„Союз" — одинока руско народна орґанізація в Америці.

Принимає членів від 1 року до 40 літ житя.

Вступне після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разі смерти члена кляси „А" (після посмертне) $1000.00.
В разі смерти члена кляси „Б" половину посмертного $500.00
Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" 400.00 дол.
Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" 200.00 дол.
Посмертне за діти від 15.00 до $300.00.
В разі утрати: а) обох очий або рук $1000.00,
б) одної руки, ноги або ока $500.00.
Скі отець родини в шпитали божевільних, Союз платить по року родині $150.00.

Хто хоче вступити до Союза, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союза.

Важне для П. П. Секретарів Р. Н. Союза.

Повідомляю раз на все, що всї гроші належачі до каси Р. Н. Союза, посилає ся так: на money-order-ах або чеках вписує ся імя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше так записаний money-order або чек не посилає ся до Голов. Касієра, але враз з виказами до Голов. Секретаря. Головний секретар опісля відсилає їх до Голов. Касієра.

С. Ядловський,
Голов. Секретар.

Посмертні вісти.

✝

Ващишин Гриць, член Р. Н. Союза, від. 85. Hazleton, Pa., помер 5. Серпня с. р. Небіщик походив з Галичини села Горб пов. Сянік.

Єниці Анна, жена Івана, члена Р. Н. Союза від. 5. Mt. Carmel, Pa. Померла 11. Серпня с. р.

Вічная їм память!

Ч. 618. **КВІТ** $404.75
на чотириста чотири дол. 75 цт. (1974 корон), котрі я. Юстина Вовк отримала яко посмертну запомогу по своїм мужу Федорі з Гол. Каси Р. Н. Союза в Америці.

Янківці дня 17. Серпня 1908.
Юстина Вовк.
Сьвідки:
Арбашевский, секр.
Дионізий Булєвский.
Михайло Нанашко.

Ч. 622. **КВІТ** $404.25
на чотириста чотири дол. 25 цт. (1972 корон), котрі п. Марія Говда отримала яко посмертну запомогу по своїм мужу з Гол. Каси Р. Н. Союза в Америці.

Святкова вел. д. 16. Серп. 1908.
Марія Говда.
Сьвідки:
Дмитро Дран,
о. Захар. Барновський.
Дмитро Дран, нач. гром

Ч. 647. **КВІТ** $1000.00
на тисячу долярів, котрі п. Текля Бурка отримала яко посмертну запомогу по мужу Теодорі з Гол. Каси Р. Н. Союза в Америці.

Oil City, Pa. д. 25. Серп. 1908.
Текля Бурка.
Сьвідки:
Іван Фрис,
Йосиф Романчак.
Від місц. Уряду Р. Н. Союза в Америці. Від. 139.
Теод. Олексяк, предс.,
Николай Фрис, секр.

Ч. 655. **КВІТ** $100.00
на сто долярів, котрі п. Тома Онуфер отримав яко надзвичайну запомогу за нев. слабість з Гол. Каси Р. Н. Союза в Америці.

Plymouth, Pa. д. 14. Серп. 1908
Онуфер Тома.
Сьвідки:
Іван Гісак,
Ст. Киянський.
Від місц. Уряду Р. Н. Союза в Америці. Від. 46.
Ал. Сорока, предс.,
Ст. Гриняк, секр.

ПОДЯКА.

Текля Бурка отсею дорогою складає сердечну подяку Головному Урядови Р. Н. Союза за скоре і точне виплачене єї посмертної запомоги в сумі 1000 д. по своїм бл. п. мужу Теодорі, членови відділу ч. 139 Р. Н. Союза.

Oil City, Pa. 30. Серпня 1908.
Текля Бурка.

Рух відділах Р. Н. Союза.

РУСИНИ З ДЖЕРЗИ СИТІ і ОКОЛИЦІ!!!

Без вступного принимає ся до Руского-Молодечого Клюбу Поступового, В. 70, в Джерзи Ситі, Ню Дж. в місяци вересни, а до Р. Н. Союза після статутів.

Товариство платить запомоги 5 дол. тижнево в разі слабости, а 80 дол. на похорон в разі смерти. Товариство буде удержувати школу для неграмотних і науку англійского язика від 1-го жовтня. Тов...иство уряджує вечерки і театральні представлення. Товариство старає ся о ситізенські папери для несітізенів.

Члени Товариства старають ся о вишукане лучшої роботи для других членів.

Місячна вкладка 25 цнт.

Тому братя Русини користайте з нагоди і приступайте численно до нашого Товариства на мітинґу, котрий відбуде ся в пятницю, дня 11. вересня і на котрі... то мітинґу принимаємо нових членів без вступного!

Мітинґи відбувають ся в Пятницю по 10-ім кождого місяця,— в гали церковній.

За уряд:
Лука Павелчак предс.,
Дм. Саноцкий секр.,
Мих. Бережняк кас.

CENTRALIA, PA. бр. св. Димитрия, від. 90 подає до відомости своїх членів, що місячні мітинґи від тепер будуть відбувати ся в домі п. Гр. Зайка 15-го кождого місяця. Початок мітингу точно о 3-ій год. по пол. Хто не явить ся, буде вимазаний.

Ф. Флуцович.

PRICEBURG, PA., бр. св. Вас. Вел. від. 19, подає до відомости, що в місяцях вересни, жовтни і падолисті буде принимати ся до бр. за половину вступного. Мітинґи відбувають ся в першу неділю по 15-ім в руській школї в Олифант, Па.

Ст. Сисак секр.

WILKES BARRE, PA. бр. св. О. Ник. від. 99. подає до відомости, що квартальний мітинґ відбуде ся дня 20. вересня. Неявивший ся член заплатить 50 цт. кари.

М. Годованьский.

NEW YORK, N Y. Тов. Зап. Січ, від. 117 подає до відомости всім своїм членам, що від тепер мітинґи відбувають ся в гали Йос. Козачка 167 E. 4th Str. кождої третої суботи в місяци.

Заразом подає ся до відомости членам Р. Н. Союза, що: „Кождий член повинен платити всї свої вкладки перед або на мітинґу кождого місяця (§ 219 статутів). Хто не заплатить своїх вкладок найдальше до мітинґу зістає безвзглядно суспендований і не має права до жадної запомоги з Р. Н. Союза (§ 220, 229 і 230 стат.)". В виду того заявляє ся, що по мітинґу не буде ся принимати безусловно від нікого розмету (§ 226 стат.) і з членом незаплатившим до мітинґу свого розмету поступить ся, точно після статутів. Мітинґ сего місяця відбуде ся дня 19-го.

А. Цурковський скр. фін.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

як пошукування знакомих, оголошення балів, представлень, сходин і т. п. друкує ся в "Свобод" по ціні одного цента від слова за оден раз. Гроші треба присилати наперед.

Філядельфійська „Читальня Просьвіти"

Устроює вечерок в Суботу 12-го вересня 1908 в New Academy Hall, 523 S. 4 Str. Початок о 7 год. вечером. На означений час запрашаєм всїх тих, що люблять чесно і весело забавляти ся. Будем старали ся, щоби гості були вдоволені.

Вступ для мущин по 15 цнт., а для женщин по 10 цнт.

Комітет.

КОНКУРС.

Потрібний сейчас дякоучитель в парохії СС. Кирила і Методія при старій церкви в Olyphant, Pa. — Платня $35.00 місячно доходи. В міру заслуг дяко-учителя для парохії, платня буде підвисшена до $50.00 місячно.

Вимоги: 1) Докладне знанє нотного сьпіву, так щоб міг управляти хором на 4 голоси.
2) Голос чистий тенорoвий
3) Безусловна тверезість і моральне поведенє.

Розуміє ся само собою, що кандидат на сесю посаду мусить бути з пересьвідчення політичного Русином народовцем а не москвофілом.

Rev. P. S. Hryvnak,
Box 375, Olyphant, Pa. Lack. Co

ДЯКОУЧИТЕЛЬ

з добрим тенорoвим голосом пошукує посади. Знає вести нотний хор і школу. Голосити ся на адресу: 35-7

F. Tymkevych
250 Court Str., Newark, NJ.

ДЕ Є

Демко Леньків, родом з Колендян, пов. Чортків, Галичина. Рік тому, як приїхав до Америки. Хтоб про нього що знав, просить ся донести на адресу:

El. Lenkiw (5-8)
Box 1067, Fort William, Ont. Canada.

ДЕ Є

Теодозий Бешович з Повівся, пов. ... Санч, Галичина. Хтоб о нім що знав, або він сам нехай голосить ся до:

Tho. Choronzyk
Mayneld, Pa.

ОГОЛОШЕНЄ.

Потребую зараз до заряду дому і кухні, женщини Русинки інтеліґентної, котра добре розуміє ся на краєвій кухни. Голоситись на адресу.

Rev. V. S. Hryvnak,
Box 375, Olyphant, Pa. Lacka. Co.

ОГОЛОШЕНЄ.

Особа в середнім віці, порядна і твереза, розуміюча ся на кухни, найде сейчас місце у сьвященника, безженного, недалеко від Ню Йорку. Першеньство мають бодай трохи інтеліґентнійші та такі, що вже були в обовязках. Голосити ся: „Swoboda" (для сьвященника) 184 Hudson Str. New York, N. Y.

ЛОТИ і ДОМИ

се найлуччий і найбезпечнійший спосіб складання гроший. Маю доми і лоти на продаж в Ню Йорку в найвідповіднійших і найгарнійших місцях. Дуже догідні услівя. Жадайте плянів і інформацій у S. Joachim, 448 W. 46 Str. New York, N. Y. (3-37)

МАРІЯ ҐЕРЦ

дипльомована акушерка (повитуха)

говорить всїми славяньскими мовами, тому просить Русинів, щоб удавали ся до неї

218 Grand Str. (поміж Henderson і Grove ул.)
Jersey City, N. J. 31-45

ВАЖНЕ РІШЕНЄ.

Звернено увагу фабриканта загально тут знаного Трінера Елексіру гіркого вина, що в деяких частях сего краю жадають плачення спеціяльного податку від продажі сього ліку. Фабрикант сейчас повідомив уряд і дістав рішенє, що Трінера Американський Еліксір Гіркого Вина і Трінера Гіркий Росчин Анґеліка, оба уважають ся як лік і можуть продавати ся без оплати спеціяльного податку. Наші приклонники знають про се від ряду літ, позаяк підчас болів органів травлення сей лік завсігди давав їм одинокий ратунок.

Фабрика п. Йос. Трінера є взором чистоти, а зіля і вино, яких уживають до фабрикації суть можливо найчистійшого рода.

Уживайте Трінера Американського Еліксіру Гіркого Вина в усїх недугах і случаях страти апетиту і ослаблення тіла. По всїх аптеках.

Jos. Triner
616—622 So. Ashland Ave.
Chicago, Ill.

Папері листові і переписні листки.

в портретом:
Сїчинського, Шевченка, Котляревского і Лисенка.

продає Руська Книгарня по ціні 50 цт. за 25 штук. Адрес:

RUSKA KNYHARNIA
404 BROADWAY. SCRANTON, PA.

Конкурс.

Головний уряд Р. Н. Союза отсим росписує конкурс на написане слідуючих шкільних підручників для американсько-руських шкіл:

1) Букварь,
2) Перша читанка,
3) Малий Катехізм.

Услівя: Підручники мусять бути писані фонетичною правописею, приноровлені до тутешних обставин і писані на лад відповідних англійських книжок. Однак в них мусять бути подані і коротки відомости про нашу стару вітчину (істор. і ґеоґр.). Підручник під числом 3) рівнож має бути писаний фонет. правописею, має бути практичний і мусить дістати апробату Преосв. Владики С. С. Ортинського.

За найлутші праці двох перших підручників (1) Букварь і 2) Перша читанка) визначає ся нагороди по 100 дол., а за 3) Малий Катехізм 50 дол.

Речинець: до 1-го січня 1909 року.

Праці належить писати на одній стороні 8 ки, четким письмом і присилати непідписані, лиш зазначені мотом. Се саме мотто треба написати на залученій з працею, замкненій коверті, в якій має містити ся імя і назвиско та адреса автора. Праці належить присилати, як рівнож і відности ся по всякі близші інформації і обяснення до Rev. P. Poniatyszyn, 324 Washington Ave., Elizabeth, N.J.

Д. Капітула пр.
С. Ядловський скр. ф.
Т. Лабовський скр. р.
А. Шаршонь кас.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Віче

заходом Українського Тов. „Гайдамаки"

відбудесь велике всенародне

ВІЧЕ в НЮ ЙОРКУ

в гали Metropolitan Place, ч. 64, (коло Manhattan Lyceum Hall E. 4 St.) в суботу дня 12-го вересня 1908 о год. 8-ій вечер.

Українці! Мраки і тумани залягли над американською Україною, а поміж ті мраки і тумани ходять ріжні духи зі смолоскипами в руках і наклюкують бідний народ до просьвіти — орґанізації. Але місто до — просьвіти — орґанізації, сї люди ведуть народ — в темну пропасть. Ходіть за нами! кричуть они, ми есьмо правдиві дїячі народу. В нас спасене бідного люду! А бідний народ вірить злим духам іде за ними а они ставши над пропастію, дивлять ся глумом як бідний народ падає в ту пропаст і тоне. Українці! Самі себе спитаймо? Поки мемо придивлятись спокійно і терпіти по зволоч? А зволоч видає ту теплевість далї бенкетує — гуляє. —

Ми — Українськe — Тов. „Гайдамаки" видачи конечну потребу сего віча, кличемо до Вас Українці.

Прибудьте на се віче, где всі разом запротестуємо проти сеї зволочи і викинемо се сьміте з власної хати раз на все а збудуть ся слова незабутного поета Шевченка, що:

В своїй хаті,
Своя, правда і сила і воля.

Українське Тов. „Гайдамаки".

Дальше про Бапандюна.

Як нашим шан. читачам з попередного числа „Свободи" відомо, чекало Валандюка арештоване. Констаблї товкли ся цілий день, шукаючи за ним та він виїхав з Мт. Кармель „в народной справѣ". Та констаблї вже „вачували" сего бродяґу. Скоро лиш появив ся, взяли его в нарадою та відвели на сквер офіс. Вувби певно зараз пійшов під ключ, але знайшов ся якийсь „благо-вудьонний" а по нашому дурний, що заручив за него і він поки що остає на волі та роздуме як то з бабами зачинати. Сего місяця буде ся справа в корті. Що буде дальше, донесем.

Сусїд.

Сьмішне.

Наші діти.

— Отже матусю на другий тиждень справляють бабка і дїдусь золоте весілля?..
— Так мій сину.
— І чи вони підуть також до церкви, так, як на правдивім весїллю?
— Зовсім природно, що вони підуть також до церкви.
— А чи за рік принесе їм бузько також малу дитину?..

Поміж лїкарями.

1. Лїкар: Чому ви товаришу так пильно випитуєте усе хороше, що він їв на обід.
2. Лїкар: О, се товаришу дуже важна річ. Після того найлекше пізнати кілько він може менї заплатити...

В суді.

Судия: То ви били його сестра, як він уже безпритомний лежав на землі?...
Обжалований: Так є, але я в сей спосіб хотів його лиш привести до притомности...

Читайте!

На підставі ухвали Конвенції „Союза", кожде братство приналежне до „Союза", повинно мати отсї книжки:
1) Книжку членів (іменослов).
2) Книжку місячних екладок.
3) Книжку касову і протоколову.

На сї книжки повинно кожде братство заслати 5 долярів до каси „Союза".

Русь і кацапи.

Коли трафить ся яке кацапське лайдацтво а ми його витягнемо на сьвітло денне, то сейчас всілякі „Правди“, „Сьвіта“ і „Поступи“ починають під небеса кричати що „Украинци нищать“ Русь.

І так ті нещасні „Украинци“ і по се лишень живуть на сьвіті, щоб нищити Русь. Перше таке оруже, чим українці буцім то мали знищити Русь, се була — фонетика. Скільки то не було плачу і нарікань по кацапських ґазетах, скільки то вони страху не нагнали нашим темним людям. Виглядало так, неначеб на тім мізернім „йорі“ висіла не лиш судьба, доля і будучність усего нашого народа, але навіть і ціла земля крутила ся на „йорі“, та за гачок від „ѣ“ була почеплена до неба. І ось минуло вже майже 20 літ від заведеня фонетики, а земля не завалила ся, руський народ не лиш не упав, але в той короткий час дуже значно пішов вперед. Тисячі читалень, господарських товариств, молочарських спілок, кас, „Січий“ і „Соколів“ густою сітию покрило наші села і міста в Галичині. Народна сьвідомість і віра в свої сили зросла величезно поміж народом. Чи тому всьому пошкодила фонетика, чи радше помогла? І чому власне від хвилї заведеня фонетики починае ся найбільший зріст нашої народної сили і сьвідомости, коли противно сї, що так твердо держать ся букв „йорів“ і всяких „дашків“, мимо того, що в їх руках в Галичині великанські, міліонові маетки (Народний Дім, Інститут Ставропіг.) заплїсніли і заснїтили ся, та не можуть нічим похвалити ся?

Власне з того видко, що фонетика зовсім не була таким нещастем, як кричали кацапи. Але мимо сього кацапи довгі літа кричали на всі заставки, що хто уживае фонетики, то сей зовсім не е „Русином“. І тепер вже перестали, бо побачили, що годі їм кого зловити на таку нісенїтницю, що їх ніхто не слухае і ніхто їм не вірить. Люди самим житем переконали ся, що фонетика руському народови принесла не шкоду, тільки пожиток. І так боронили кацапи Русь перед фонетикою, доки не перестали, бо нарід побачив, що Русь такої оборони зовсім не потребуе, тай нарештї всїм і надоїло читати вічно одні і ті самі лайки.

Але щоби було чим заповнити порожні шпальти, то всякі кацапські „изданія“ мусїли видумати щось нового. І от вони „злюзовали“ фонетику і почали ратувати Русь перед другим ворогом... Україною. Україна, се як звісно та часть Руси, що стогне під московським кнутом. Про нарід, що там живе пише ся навіть в кацапськім „символї віри“, виданім під заголовком „Русско-народный катехизмъ“, в Галичинї на сторонах 18 і 19 як слїдуе: „Запорожцї, вибираючись на війну з Татарами, чи з Поляками, під носили гасло, що йдуть воювати за окраїнні землї, за окраїнський народ, за його права і свободи. З часом та назва українські козаки „український народ“ так втерла ся, що.. і т. д.“

Одже з тої, навіть „найбільше“ кацапської книжки виходить, що назви Україна і Український уживали ся самим народом в історичних часах на усїй просторони нашої землї. Доперва коли Україна перейшла під власть московських царів, отсю назву заборонено уживати, а в 1876 роцї навіть заборонено нашою мовою писати в Росії книжки якої то мови однак (хоч не чистої, не народньої і тільки для бизнесу і туманеня) уживае тут видаваний за російські урядові грошї „Свѣтъ“.

Значить ся, Русини від віків уживали назви „український“ і нема нїякої причини викрикувати, що тая назва може пошкодити народній справі. Навпаки, вона приносить лише пожиток, бо показуе нам, що ми не стоїмо одинцем, але що за нами е 30 міліонів такого самого як і ми народа в Росії.

Українсько народні партії і ґазети поставили своею задачею знищити народну темноту, довести нарід до просьвіти і сьвідомости, яка е потрібна, щоб стати з відвічними нашими ворогами до послїдного, рішучого бою. Для сеї цїли ми даемо народови в руки книжки і ґазети, закладаемо всякі товариства і все те означае зріст нашої народньої сили. А ся сила дійсно зростае, що пізнати по тім, що наші вороги чим-раз більше казять ся. „Собаки брешуть„ — видно, що ідемо“.

Ми завсїгди виступали проти кацапів, бо вс[illegible] стремлять до сього, щоб народ покинув свою мову, а приняв зовсім чужу, московську. Дальше виступали ми проти них тому, бо вони захвалюють народови царський уряд, сей найбільше кровожадний і жорстокий та злодійський уряд на сьвіті, де усї народи стогнуть і погибають у темряві і кайданах. А вони сей уряд хвалять і сею хвальбою підривають в народі сьвідомість і віру у свої власні сили, звертаючи його очи туди, звідки даремно сподївати ся помочи. Показало ся на російсько-японській війнї кілько сей царський дряхлий уряд вартуе.

Насїм ми стоїмо і стояти будемо і за се кацапи називають нас зрадниками і ворогами Руси. І нехай собі горлають. Але ти, Народе, знаеш хто е властиво зрадником. Коли до вас прийде кацап і промовить вашою рідною мовою (по московськи не вміе) то ви пригадайте йому, що се „мова свинопасовъ“, „мова хахловъ“.. Як він буде вам плести, що кацапи ваші приятелї, то скажіть їм, що робить московський уряд з нами у себе, де мае власть, пригадайте такому запроданцеви, що кацапські посли у Відни, вступають ся признавати до вас і заявляють перед сьвітом, що вони Москалї. І як такий нікчемний зрадник буде доказувати, що кацапи ведуть борбу з шляхотським правительством в Галичині, то ви пригадайте тим наслїдникам Юди, що кацапські посли в Відни публично заявили в парляментї що нашим хлопам живе ся в Галичині під польським правлїнем лїпше як в раю і що не може бути і мови про якесь переслїдоване в Галичині (се сказав в австрійськім парляментї „депутат Ґлебовицкой“).

Де тільки покаже ся кацап, там виступайте проти його, бо кацапи нераз і не два зрадили наш народ.

Проч з кацапами!

Для зрадників, для нащадків Юди кождий чесний чоловік мае лиш погорду!

Конець сьвіта.

Лев Лєвіс, американьский ґеольоґ в артикулї поміщеним в одній з научних часописей впевняе що конець сьвіта може наступити за тисяч, за сто за десять літ, але також і завтра, позавтра, кождої хвилини. Сей свій висказ опирае на слїдуючих даних: Навкруги полудневого північного бігуна панує страшне зимно, а сніг падає майже безперервно.

Позаяк нема там ніколи ані дощів ані відплив сей сніг під впливом власного тягару збиває ся в лїд, який величезними масами вічно зростає. Під теперішну пору ледяна поволока на полудневім бігуні є така велика, як ціла північна Америка. Доки держить ся купи, доси треба теперішний стан річи. В хвилі однак, коли сї леди присунуть ми - пропащі. Тоді — після його - погляду — наступить на землї ледяний потоп (який уже навіщував нашу землю парократно). Сотки міліонів кубічних метрів леду буде перти на північ, через Атлянтицький океан, а на пусте місце на полудневім бігуні від всходу залле ся Індийський а від заходу Тихий океан.

Але чому потоп власне має йти через океан Атлянтицький?

Позаяк там — доказує Лєвіс — лежить праспра перелому лінія, поміж континентами. Сею дорогою плили всі попередні ледяні потопи і виходили в дні океану глубокі борозни, що доказують помимо морського дна. В наслїдок обороту землї ледяні маси попихані на всхідно-полудневі береги Америки, жолобають глубоко втяя помимо Монтевідео (столиця републики Уругвай в полудневій Америці) і Трістан да Кунга (остров в половині дороги поміж полуд. Америкою а полуд. Африкою). Леди поплинуть вздовж всхідних берегів Бразилії і західних Африки, оплинуть західну Европу, Англію, Ірляндію, Нідерлянди, полудневу всхідну Швецію, Фінляндію і північно-західну Росію рівнаючи, нищачи усе по дорозї. Поміж Ірляндією а Норвеґією, як також і поміж Ґренляндією і Шпіцберґом руне потоп до північного ледоватого моря. Позаяк се море є довкруги окружене землями, тому филї потопу будуть шукати виходу в полудневo-всхідним і північно-західнім напрямі.

Виходячи з північного ледоватого океана филї потому замінять ся в великанську полудневo-західну морську струю (drifcurrent). Має розуміти ся, що також в наслїдок таяня ледів по дорозї повстануть другорядні явища. Леди покриють цілу північну півкулю. Після гадки Лєвіса потоп навістить північну Европу і Англію два рази: раз переливаючи ся на північ, другий раз вертаючи від північного бігуна. Се саме діяло ся - Англією і підчас попередних ледяних потопів і тому позістали з неї лише кусники; колись іменно Англія лучила ся з Европою і Ґренляндією. По сім потопі — після Лєвіса — наступить на нашій земли ледяна епоха.

Поживем—побачим. А може і непобачим...

Кругом сьвіта в 3 години і 23 мінут.

Вельми цікаву пробу уладила редакція дневника „Політікен“ в Копенгазї (Данія), щоби довідати ся про скорість поодиноких телеґрафічних лїній. Она іменно вислала рівночасно дві телеґрамі, адресовані до себе, одну на всхід через Шанґай-Новий Йорк-Льондон а другу на захід, через Льондон-Нов. Йорк-Шанґай. Обі телеґрами мусїли облетїти цілу землю довкола. Перша вернула телеґрама вислана на всхід і вернула до редакції по 3-ох годинах і 23 мінутах. Поодинокі телеґрафічні компанії не знали нїчо про сю пробу і тому не було ніяких спеціяльних приготовлень. Сю телеґраму в часї її подорожи наоколо сьвіта перетелеґрафовувано вісім разів.

Що то є міліярд?

Дуже мало є таких людий, які малиби точне поняте о величині міліярда. Міліярд в золотї представляє вагу 322.580 кільограмів. В просторони можна його собі представити як кістку, якої висократ, довгість і широкість виносить по 4.5 метра. Колиб сю кістку витягнути в дріт, то ниткою легко можнаби оплести цілу землю. Міліярд в сріблї важить 5 міліонів кільогр. а стіни кістки виносилиб 477 метрів. До перевезеня одного міліярда в золотї треба 64 вагонів а до перевезеня тої самої суми срібла 1000 вагонів які поставлені побіч себе покрилиби шини на 6 кільометрів довжини. Кістку золота вартости один міліярд змоглоби піднести в гору що найменче 6000 людий. До піднесеня одного міліярда срібла требаби 500.000 людий. Гроші золоті в сумі одного міліярда уложені побіч себе далеби лінію довжини 1.050 кільометрів, а поскладані на себе сотворилиби стовп висший 35.000 метрів, отже майже 4 рази висший як найвисші гори на сьвіті.

Медведячий апетит.

Товаровим поїздом в Чехії вислано з дібр кн. Шенборна до німецького міста Галле над Салою медведя. На зелїзничій стації в Хебі медведеви удало ся таки розсунути сильні прути зелізної клїтки, що виліз з неї. Ходячи по замкненім вагоні, став розглядати ся поміж пакунками. В вагоні находив ся кіш з черешнями, цебрики з маслом, скриня з яйцями і кілька кошів з дробом. Медвідь розбив скриню з яйцями і випив сто кількайцять штук. З кошів добув дві гуси, дві качки і кілька курят і все те з'їв. Відтак вилупав дна з чотирох цебриків і частину масла з'їв а рештою вимастив стїни вагона. Вкінци зірвав полотно з коша, що містив черешнї, і їв до сита, а решту потратував ногами. Зелїзничі робітники, анї здогадуючись, що в серединї дїєть ся, отворити ваґон, щоби видобути з него товари. Коли відсунули трохи двері, відозвало ся бурмотанє медведя. Відчіплено ваґон, а служба кн. Шенборна, що прибула на стацію, перевела медведя до иншого воза і умістила його в направленій клїтці.

Велериб почвертований кораблем.

До Ню Йорку прибув недавно пароплав „St. Louis“ повний розцікавлених подорожних, котрі оповідали про стрічу з велерибом коло берегів острова Нової Фунляндії. Підчас вечері до корабля зблизило ся значне число велерибів, що весело грали ся на воді. Коли підплили до корабля, оден з великих самців, на бо стіп довгий, нараз відлучив ся від гурту і підплив аж до самого пароплава. Пів години плив він з лївого боку корабля, граючись весело і часом випереджуючи великий пароплав, начеб його перегонював. Потім знову вертав ся до боку сталевого великана. Нараз кинув ся швидко наперед, випереджуючи корабель і заплив йому дорогу впоперек, але на своє нещастє веселий великан дістав ся під острий перед корабля, котрий перетяв його майже на половину, а решта величезного кадовба дістала ся під могутні шруби, обертані силою 23.000 парових коний, і ті посїкли бідачиска на кусники, закровавлюючи довкола воду.

Стан просьвіти в Европі.

Стан просьвіти в поодиноких державах в Европі показують найяснійше слїдуючі числа. На 1000 мешканців ходить до народних шкіл: в Росії 42, Сербії 42, Румунії 50, Італії 84, Греції і Болгарії 96, Гішпанії 107, Бельґії 124, Данії 123, Австро-Угорщинї 140, Франції 143, Швеції 146, Німеччинї 147, Анґлії 150, Норвеґії 153, Швайцарії 154, Голяндії 160. Одна середна школа (ґімназія, семинар учит. і т. д.) випадає в Росії на 120.000 мешканців. Під тим взглядом Росію перевисшає одна тільки Сербія, де 1 середна школа випадає на 131.000 мешканців, і Болгарія, де 1 сер. школа випадає на 150.000 мешк. Засе в Норвеґії одна середна школа випадає всего на 26.000 мешканців. Один універзитет припадає в Росії на 13.500-000 людий, в Австрії на 4.280000, Болгарії на 3750.000, Німеччинї 2,750.000, а в Швайцарії на 475.-000 людий. На 1000 рекрутів зовсім не вміє читати нї писати в Росії 620, в Румунії 690, Сербії 796, в Італії 307, в Греції 300, в Австро-Угорщинї 220, в Бельґії 83, Франції 40, Голяндії 21, Анґлії 10, в Швайцарії 4, в Данії 2; в Швеції випадає таких, що не вміють нї писати нї читати 8 а в Німеччинї 4 — але вже на 10 тисяч рекрутів. З сего видко, що в усїх цивілїзованих краях сьвіта цар-батюшка найменче дбає про просьвіту і тому то в його царстві панує найбільша темнота. І не дивниця, що лиш завдяки такій кромішній темнотї можуть народи терпіти таку кровожадну зьвірюку на престолї.

Через протекцію до вязниці.

Петербурзькі часописи пишуть: Було се в Петербурзї підчас панахиди за помершого письменника Петра Вайнберґа. В церкві стріли ся дневникар Іван Попов з Сибіру і доцент петербурзького універзитету Анїчков, оба засуджені за якійсь політичної натури переступства на вязницю. Поздоровкали ся і вивязала ся між ними слїдуюча розмова:

— Що я бачу — і ви на волї а не в вязници?

— Як бачите, все єще нї. Уже більше як рік жду на опорожнене якого нумеру в криміналї, але як бачите, все даром...

— Цїлком так як і зі мною. А чого то я вже не пробував, щоби дістати ся до діри. Звертав ся я навіть до одного посвояченого ґенерала, але і сей нїчого не вдіяв. „Ледви з трудом удало ся менї примістити там мою кузинку“ — відповів він менї. Я скорше обовязую ся виробити тобі добре платну посаду, як найти для тебе місце в вязници...

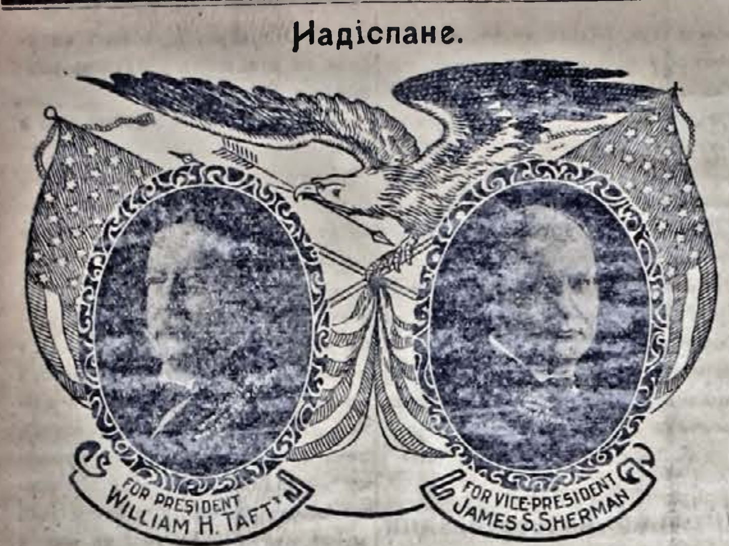
Ся розмова вела ся в зовсїм поважнім тонї і нема в нїй найменчої пересади анї сатири. Російські вязниці суть страшно переповнені і не так легко дістати ся до неї засудженому. Так приміром редактор Штехеґолов не могучи ся довший час діждати „вільного місця“ в вязници, спакувавши своє майно зі всїм прийшов у суд і заявив, що скорше не вступить ся аж його замкнуть. Знова один з бувших членів першої державної Думи не могучи ся діждати арештованя, порішив підняти якусь бучу і гадає, що коли його за се арештують, то дівставши раз місце в „Івановій хатї“ буде уже міг за одним тягом відбути і свою кару. Бо головно о се ходить, щоб „дістати“ місце. І се також не „віц“, лишень правда. Бо нема для чоловіка займаючого ся якимсь бизнесом нїчо ґіршого над непевність, коли його арештують, щоб міг відсидїти кару на яку його нераз перед кількайцятьма єще місяцями засуджено. —

Камінь Якова.

„І Яков взяв камінь, що мав під своєю головою, і зробив з него жертвенник і полив оливою, а то місце назвав Бетел“. Камінь сей, про котрий згадує біблія, а котрий Яков поклав собі був під голову і спав на нїм тоді, коли в снї видів небесну драбину, перебув, — як то сконстатувала іспанська академія наук, — дивну вандрівку. По смерти Якова, потомки его переховували той камінь яко велику сьвятість. Коли же діти Ізраиля переходили через Червоне море, не хотїло ся їм нести той камінь, бо був за тяжкий, і лишили его в Єгипті. Тодішний фараон мав доньку іменем Серту. Она віддала ся була за якогось Грека і дістала той камінь на віно. (Чи чоловік єї був тим дуже вдоволений, — про то мовчить історія). Обоє покинули Египет і основували в Іспанії місто Бріґанция. Потомки їх занесли той камінь з собою до Ірляндії і на камени Якова коронували ся через кілька сот літ ірляндські королї. Пізнїйше занесено той камінь до Шкотиї и звідси до Вестмінстера. Там стояв він на тім місци, де сидять анґлїйські королї підчас коронації. В Ірляндії переховувано той камінь в Тара, що була аж до кінця шестого столїтя столицею Ірляндії. Давнїйше був здогад, що там, де лежав камінь Якова, мусїв знаходити ся також кивот завіта і таблиці з заповідями Божими. Для того якийсь Ґрурне робив там пошукуваня в тій надії що знайде там якісь старинні памятники і дасть їх в дарунку королеви Едвардови. Пошукуваня однак не довели до нїчого.

— Подає ся до загальної відомости, що Славяньске Еміґраційне Товариство (Slavonic Immigrant Society) перенесло свій офіс з 35 Broadway на 9 Old Slip, зараз коло стациї елевайтру на Ганновер Сквер.

Надіслане.

TAFT-А хвалить Roosevelt.

Президент доказує, що нема більше способнійшого чоловіка на его наслідника.

Наші краяни мають повне довіре до президента Рузвельта; они знають, що він зробив для них і для сего краю, они памятають, скілько разів він приходив в поміч бідним і скривдженим робітникам, приневолюючи їх наставників до справедливости; они знають що він завів бороться з великими корпораціями, котрі вели ся несправедливими методами і они вірять, що він робить і буде усе робив тільки для добра цілого народа сего краю.

Маючи се довіре до нього, люди також повинні знати, що він попирає номінацію William H. Taft'а, як републиканського кандидата на президента. Mr. Taft зобовязуесь вести дальше політику президента Рузвельта, і тому Президент есть певний, що він се зробить, інакше не попирав би его кандидатури.

Каже Президент: Я не вірю, що найде ся де в цілім краю відповіднійший чоловік на президента, як Mr. Taft. Він буде так добрим президентом для простого люду як був Lincoln, хотяй сам Lincoln не був зовсім вільний від закраски демагогії, то є ча сами показував малу тенденцію заапелювати до ненавистної кляси, якого небудь рода. Він має особливе і душевне знане всяк і симпатії враз з потребами всего нашого народу — фармера, денного робітника, бизнесмена і властителя реальностий.

Якаж може бути більша слава, як такі слова походячі з такого жерела; а що президент Рузвельт говорить, се повинно переконати наших землякiв, що Mr. Taft есть чоловік, котрого вони повинні в своїм власнім інтересі підперти на президента.

Але не лише на підставі того можна о нім видавати осуд. Его діла значать більше ніж похвала, поваж за цілий час его урядової карієри, як державного урядника, він показав ся у кождій нагоді заособливий, чесний і безвглядно справедливий.

Отже під таким чоловіком наші краяни як і всі одиниці сего великого краю можуть бути певні своїх інтересів.

Від Редакції: Поміщаючи сей адвертайзмент редакція не бере на себе ані не вкладає на нікого жадних з'обовязань.

Іван Франко

ЗАХАР БЕРКУТ.

Образ громадського житя карпатської Руси в XIII. віці.

(Дальше.)

— Молодче, — сказав він. — донька моя, єдина моя дитина, говорить, що ти вирятував її житє з великої небезпеки. Я не маю причини не вірити її слову. Приймаю за свое чесне діло подяку вітця, котрого вся любов і вся надія в тій одній дитині. Я не знаю, чим тобі можемо відплатити за се діло, але будь певний, що скоро се коли будь буде в моій силі, то боярин Тугар Вовк не забуде того, що тобі завдячує.

Максим стояв при тих словах, мов на грани. Він не привик до таких прилюдних похвал і зовсім не надіяв ся ані не бажав нічого подібного. Він змішав ся при боярських похвалах і не знав. чи відповідати що небудь, чи ні, а в кінці сказав коротко:

— Нема за що дякувати, бояриңе! Я зробив те, що кождий на моїм місці зробив би, — за щож тут дякувати? Нехай донька твоя буде здорова, але на вдячність я не заслужив.

Сказавши се, він пішов, аби закликати своїх тухольських товаришів. При їх помочи медведицю швидко обдерто зі шкіри, а малі медведята перенесено на збірне місце, відки ціле товариство по скінченім ловів мало удати ся назад до табору.

Сонце доходило вже полудня і сипало горяче, золотисте проміне на тухольські гори; розігріта живиця сильнійше запахла в лісах; гордо і тілько десь колись помахуючи розпластаними крилами плавав яструб високо понад полонинами в лазуровім океані Тиша стояла в природі. Тільки з одного пригірка Зелемена лунали голоси ловецьких труб і крики ловецького товариства. Лови скінчили ся, хоч і не зовсім щасливо. На дрючках несли тухольські парубки поперед ловцями три медведячі шкіри і в мішку двоє медведят, а на ношах із галузя несли боярські слуги позаду товариства окровавленого, задубілого вже трупа нещасливого боярина, що погиб від медведячих лап.

Швидко під проводом Максима дійшло товариство до мисливського табору. Лови були скінчені. Сьогодні ще хотіло ціле товариство вертати домів, зараз скоро лише по обіді. Дорога була вправді не близька, але Максим обіцяв випровадити товариство простійною лісовою стежкою до Тухлі, а відтам до двора Тугара Вовка. Тухольські пасемці, скоро тілько пообідали, зараз пішли наперед до домів; Максим лишив ся з боярами, поки слуги здійняли табір і попрятали всї кухонні та ловецькі знаряди; тодї й боярське товариство вирушило в дорогу з поворотом до дому.